

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), ve Ülkemiz, Halkımız

Arslan Başer KAFAOĞLU

AET, halkımızın daha alışık olduğu deyimle Ortak Pazar, önümüzdeki günlerde yine ağırlığıyla gündeme geleceğe benzer. İki yıl önce özel kesimin bu konuda incelemeler yapmakla görevli kıldığı İktisadi Kalkınma Vakfı (İKF)'nin Sanayi Odası salonlarında düzenlediği açık oturumda, endüstri krallarımız birkaç sınırlı istisna dışında Ortak Pazar'ın temel ilkesi olan Gümrük Birliği'ne girmesine şiddetle karşı çıkmışlardı. O günlerde özel kesimin bu konudaki sözcüsü Sayın Ertuğrul Soysal, gümrük birliğine girmenin intihar olacağını belirlemiş, Ortak Pazar'ı —tıpkı NATO'nun bağımsızlığımıza aykırı ilkeleri ve uygulamaları gibi— yurt topraklarını savunurcasına cansiperane savunmuş olan ziyadesiyle ünlü Senatör Kâmrân İnan'ın savunmasına karşı onu «en ilkel işletme ve ekonomi kurallarını bilmemekle» suçlamıştı. Aynı Ertuğrul Soysal Kasım ayında düzenlenen bir toplantıda, «AET'ye girmeliyiz. Onlar bizi tekstilci ve konserveci mi yapmak istiyorlar? Olalım. Başka türlü olmuyor beyler» diyordu. İki yılda, bir uçtan bir uca gelen Ertuğrul Soysal değil, yansıttığı Türk Sanayicileri kamuoyu idi.

İki yıl önce Türkiye Batı kapitalizminin pazarı genişletme amacıyla ve bol kredilerle Türk ekonomisinde bol hammadde, dış alım hammaddesi kullandıkları sırada yüzleri gülüyordu. Gerçekten 1973 sonlarında —tam günöyle söylersek, 17 Aralık 1973'te— OPEC ülkeleri petrolün bir varilinin fiyatını 5 dolardan 11,65 dolara çıkarıyordu. Bunun sonucu, bir ton petrol, navlun dahil, bir Avrupa ülkesine 90 dolara maloluyordu. Bu fiyatla bir litre ben-

zin Batı Almanya'da 18 fenığe satılabiliridi. Oysa o tarihte Batı Almanya'da 55 sente satılıyor ve Almanya'da merkezi devlet bütçesi ile yerel yönetimlere 45 fenik vergi kalıyordu bir litre benzinde. Batı ülkelerinin hepsinde durum aynıydı. Yani, biraz vergilerinden fedakârlık yapsalar, Batı ülkeleri ham petrol fiyatındaki artışı dünyadaki ve kendi yurtlarındaki tüketicilere yansıtmayabilirlerdi.

OPEC ZAMMI MASALI

Ama bu yolu değil, OPEC zammını bahane edip fiyatları artırma yoluna gittiler. Aslında bir ton ham petrole yapılan zam, 40 doları, ya da litrede 4 senti (10 fenığı - bir markın onda birini) geçmiyordu. Onlar bunu bir felekat zam gibi gösterdiler, vergileri indireceklerine, artırdılar. Örneğin, İsviçre Hükümeti OPEC zammından önce 1 litre benzinden 27 santim vergi alırken (merkezi ve yerel yönetimlere ödenen bütün vergilerdir), bunu zamdan sonra 65 santime çıkardı. Yani partiyi vuran OPEC ülkeleri değil, İsviçre Hükümeti gibi Batı hükümetlerinin hazineleri oldu. OPEC zammı ve onunla beraber yapılan vergi zamları fiyatları artırınca Batılı ülkeler enflasyonu değil, zamanla bu fiyat artışlarını gelişmemiş ülkelere yedirme politikasını seçtiler. Pahalılaştan mallarını satabilmek için de Batılı kredi kurumları kredilerini kendi iç pazarlarından gelişmiş ülkeler dışındaki pazarlara yönelttiler. 1974 ve 1975 yıllarında bu kredilerle içerdeki bunalımlarını atlattılar. Aynı krediler 1976'da da sürdü. İşte bu yıllarda dışa bağlı endüstrisi bol bol hammadde bulan ülkemizde, dış alıma bağlı endüstri geliştikçe gelişti. Artık eskiden yerel kaynaklardan sağlanan hammaddeler de bu kez dışardan sağlanıyordu.

Batıda fiyat artışlarının yavaşlayıp bizde hızlandığı 1976 yılında ithalatla elde olunan hammaddelerdeki rant artınca endüstrimiz büyük ölçüde kârlar sağladı. Bu kârlar, yani ithalat rantları —ki görünüşte imalatçı kârı gibi görünüyordu— arttıkça, dış alımlar da hızla arttı. 1973'te 2 milyar dolar civarındaki dış alımlar, yüzde 150 artışla 1976'da 5 milyar dolar üzerine, 1977'de yüzde 185 artışla 5 milyar 750 milyon dolara yükseldi. Dikkati çeken nokta, 1974-1976 yıllarında dış borçlarımızın finansmanının, işçi dövizini, sağlam kredi ve DÇM kredileriyle sağlanmasıydı. Bu değirmenin suyunun nereden geldiğini aramadan yerli burjuvazimiz, AET ile bütünleşme halinde sanayimizin batacağını ileri sürerek hükümetten AET ile olan yükümlülüklerin ertelenmesini istiyordu.

DEMİREL'E GİDEN HEYET

1976 yılı sonlarında bir işadamları topluluğu Başbakan Demirel'i ziyaret etti. Ortak Pazar'ın ülkemize birçok tarımsal üründe ve tekstilde kota, prelevman koyduğunu, buna karşılık Ortak Pazar'dan gelen ithalata ödümler tanıyan takvimin işlemeye başladığından yakılarak, bu takvimin geri bırakılmasını ve Gümrük Birliğine kesinlikle gidilmemesini istediler. Başbakan Demirel Dışişleri Bakanının Brüksel'e bu isteklere uygun bir talimatla yollandığını ve bunun dışında çözümlere asla gidilemeyeceğini söyleyerek heyete güvence verdi.

Ama 1976 sonundan bu yana köprüler altında çok su geçti. Önce, 1977 başlarında Amerikan para çevrelerinin Türkiye'ye karşı tavrı IMF'nin telkinleriyle tamamen değişti. 17 Şubat 1977 günlü büyük Amerikan gazeteleri bir Amerikan banka konsorsiyumunun, görüşmeleri son döneme gelmiş, 200 milyon dolarlık krediyi Türkiye'ye vermekten vazgeçtiğini yazıyordu. Nitekim 1977 Şubat ayında T.C. Merkez Bankası, dış alım bedellerinin transferlerini durdurmuştu.

Buradan başlayarak özel kesim neye uğradığını şaşırды. Önce sandı ki, Batı'nın Türkiye'ye tavrı, Erbakan'ın özel yabancı sermayeye düşmanlığı ve Demirel'in «borç yığının kamçısıdır» tümcesinde beliren savrukluğundan dolaydır. Bu nedenle 1977 seçimlerinde de, 1977 bunalımlarında da büyük sermaye, Erbakan'sız, tek başına iktidara gelecek bir tek almaşığı, yani Ecevit iktidarını tuttu. Ama görünüyor ki, büyük sermaye çevrelerinin Batı'sı kimseyi tutmuyor, kimseye kızmıyor. O sadece «yeniden üretim» şemasını yenilemekle uğraşiyor. 1974-1976 döneminde transferler yapılmadan para vermesi ne Türkiye'nin kredisinin artışındandır, ne de şu, ya da bu siyasal iktidarın yeğ tutulmasından. Müezzinoğlu gibi Polatkan - Zorlu okulunda yetişmiş maliyeciler, CHP Genel Başkanına, eğer ciddi (!) bir ekonomik politika uygulanırsa Batı'nın bize yeniden «taze para» vereceğini telkin eden sayın tekniko-politikacılar oldu. Buna özel kesimin bir kısmı da inanıyordu. Bu itişlerle CHP Hükümeti 1978 Martı başında devalüasyon yaptı ve «bak biz uslu çocuk olduk!» anlamında, ekonomiyi kararlı tutacakları hakkında güvence veren «niyet mektubu»nu para babalarının dünyadaki keman teli, hocası, danışmanı IMF'ye verdiler. Bundan sonrasını Cumhuriyet yazarı Sayın Yalçın Doğan'dan okuyalım: «Batı'nın istediği ödümlerin ardı arkası kesilmek bilmiyordu. Ve Ecevit bu isteklerin tümüne «evet» diyordu. Yeter ki «taze para» gelsindi. İşte, bu nedenle ve ayrıca «yeni bir ikti-

darın destekleneceği» izleniminden hareketle, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) kapısı çalındı. IMF ile anlaşma, geçen Mart ayında görülmemiş bir hızla gerçekleşti. Arkasından NATO ve ABD gezileri, dış dünyaya yoğun açılma girişimleri birbirini izledi. İyi niyetli demeçler, umut veren bildirimler, bu girişimlerden somut sonuçlar alınacağı izlenimini uyandırıyor. Ta ki geçen Eylül'e dek. Niyet mektubu imzalanmıştı. Ama para yoktu. Devalüasyon gerçekleşmişti. Ama para yoktu. Çeşitli kamu ürünlerine zam yapılmıştı. Ama para yoktu... «Görüşme-ödün-umut-erteleme» dönüsü içinde Türkiye bugüne geldi. Bu arada IMF'nin dışında çalınmadık kapı kalmadı. Ne NATO'su kaldı, ne AET'si, ne OECD'si. Yok, yok, yok. Para yine yoktu.» (Cumhuriyet, 12 Aralık 1978. Altı çizili yerler yazının aslında italiktir). İşte bu umutsuzluk içinde özel kesim, Ortak Pazar'la bütünleşmek umutlarına sarıldı.

İKİ YIL ÖNCEKİ TUTUM UNUTULUYOR

Özel kesim ve onun sözcüleri 1976 yılındaki tutumlarını bir yana bırakmış görünüyorlar. Ve bu kez daha cesur ve açık bir cehreyle kamuoyu önüne çıkıyorlar. Ertuğrul Soysal'ın «ne isterlerse yapalım» sözünü bir yana bırakarak, şimdi daha ciddi bir kişinin, Kontenjan Senatörü Adnan Başer Kafaoğlu'nun Günaydın'da çıkan yazısına göz atalım. Sayın Senatöre göre, Türkiye derhal Ortak Pazar'a üye olma girişiminde bulunmalıdır. Niçin? Çünkü Yunanistan Ortaklığa tam üye statüsüyle girmektedir ve Ortaklıkta kararlar oybirliğiyle alındığı için Yunanistan Türkiye'nin her olumlu girişim ve istemine karşı çıkar. Türkiye Yunanistan ile birlikte tam üye olarak girme önerisinde derhal bulunmalıdır. Bu gerekçeyle Türkiye'nin topluluğa tam üye olarak acele başvurması yolunda âdeta bir basınç yapılmak isteniyor. Deniyor ki, «bak, sen girmezsen Yunanistan girecek ve ondan sonra ne olacağını Allah bilir!» Oysa burada şunları düşünmemek elde değil.

1. Yunanistan ortaklığa tam üye olma istemini bundan bir buçuk yıl önce yapmıştır. Bu istemin incelenmesi bugüne kadar gelmiştir. Ama sonuçlanamamıştır. Türkiye de bugün başvursa böyle bir süre geçecektir üyeliğinin kabulü için. Bu süre içinde Yunanistan tam üye statüsüyle girmiş olacağına göre, zaten bu sakınca, yani «Yunanistan'ın engellemesi işlemi» gündeme gelmez mi? Yani, eğer Yunanistan Türkiye'nin AET'ye tam üye olarak girmesini kendi çıkarları açısından sakıncalı buluyorsa, bunu ya-

pacak konumda olacağına göre, şimdi de başvursak bu istem geç kalmış olmuyor mu?

2. Kaldı ki, Yunanistan'ın tam üye olarak başvurusu yanında Portekiz ve İspanya'nın başvuruları da gündemde. 2 Aralık günlü Economist dergisinde şöyle yazıyor: «Yunanistan'ın girişi için görüşmeler bitmek üzere, Portekiz'in girişi için görüşmeler sürüyor. İspanya'nın katılmasına gelince, komisyon bu konuda karanlık.» Ortak Pazar Komisyonu raporu 60. sayfasında özet olarak verilmiş derginin. Şimdi bu sayfadan okuyalım:

«Her şey iyi giderse Yunanistan 1981'de belki de AET'ye girmiş olabilir. İspanya ve Portekiz ise 1983'de. İspanya AET'nin bütün kurallarının on yılda kendi hakkında uygulanacağı görüşündedir.

Komisyondaki Fransız üye, bu konuda daha uzun bir süre önermiştir ve tam üyelik yolunda bunu haklı gösterecek bir hayli malzeme var. Örneğin İspanya'nın işsizlik oranı %8'dir ve AET'nin %5 oranıyla karşılaştırılınca komisyon bu oranın üyelik halinde artacağını hesaplamaktadır.

İspanya tam üye olunca AET'nin gümrük duvarı alçalacaktır kuşkusuz, ama bunun İspanya'ya büyük bir yararı olmayacaktır. Çünkü Ortak Pazar'ın İspanyol endüstri ürünlerine gümrük ortalaması %3,7 olmasına karşılık İspanya'nın AET'ye gümrük ortalaması %12,7'dir. Komisyon, İspanya'nın katılmadan önce sıkışık durumdaki endüstrisinin AET politikalarına uymasını kabul etmesinde direnmektedir. AET'nin endüstri komisyonu üyesi Viscount Bavignon'a göre, İspanyol demir çelik, tekstil ve gemi yapımı endüstrileri bu plana uyamaz.

Tarımda da, komisyon, durumu parlak bulmuyor. İspanya'dan gelecek meyve, sebze ve şarap, Fransa ve İtalya'dan gelecek daha elverişsiz ürünlerle rekabet edecektir. İspanya'nın üretimi AET'nin ürün fazlasını artıracaktır. Komisyon 114.000 kişinin iş bulduğu İspanyol balıkçı filosunun da harabolacağı düşüncesindedir.»

Görüldüğü gibi, AET İspanya'ya «sen bize göre değilsin» demektedir. «Endüstrinin bize dayanamaz, tarımına da biz dayanamayız.» Bu durum Türkiye için de oldukça varittir. Türkiye aslında tarımsal ürün satmak için, bu konuda Yunanistan'dan geri kalmamak için AET'ye girmek istiyor. Oysa tarımda AET'nin kapıları tarım ülkelerine kapalıdır. Türkiye'nin diğer umudu olan

serbest işçi dolaşımında yine İspanya için komisyon bakın neler diyor:

3. «İspanya bir kez tam üye oldumuydu, Roma anlaşmasının işçi serbest göçü kolaylıkları dolayısıyla, İspanya'dan dokuzlara bir göç başlayacak... İspanya'daki işsizlerin yarısı 25 yaşın altındadır. Küçük işletmelerin yıkılmasıyla ve tarımdan işsiz akımıyla —ki istihdamın %20'si burada— işçi göçü yükselecektir.»

Komisyon raporunda yer alan bu işçi göçü, Türkiye için daha çok varittir. Ve yukarıda yazılı konulara bakılarak İspanya hakkındaki rapor pesimist olarak nitelenmektedir. Oysa İspanya'da bizden çok güçlü bir otomobil, bir tekstil endüstrisi vardır. Turizm gelirleri net olarak 5 milyar doları, dış satışları 5,5 milyar doları bulmaktadır ve dış ticarete Türkiye gibi sıkıntıları yoktur.

YUNANİSTAN'A EVET, İSPANYA VE TÜRKİYE'YE HAYIR OLABİLİR Mİ?

Bizde bazı ekonomi dışı düşüncelerle, neden «Yunanistan'a evet» deniyor, ya da denecek, ama «İspanya ve Türkiye'ye hayır» sorusu sorulabilir. Gerçekte Türkiye'de bu sırada sık sık sorulduğu gibi, eskiden beri de sorulmaktadır. Bazıları bunu, onların Hristiyan, bizim Müslüman olmamızla açıklayacak kadar konuyu basitleştiriyorlar. Ama işte bir katolik İspanya ki, AET Ortak Pazar'a katılmasında pek yarar görmüyor. Aslında Yunanistan da, İspanya da ekonomik durum bakımından bizden ilerdediler. Fakat ikisi de AET'ye yük olabilecek iki ülke. Üstelik ikisi de tarım malı ithal ediyor. AET yeni katılacak ülkelerde asıl bunu arıyor. Hatta aynı Economist dergisi, İspanya lehine şu faktörü gösteriyor: «İspanya'nın tarım alanında kendine yeterliliği kalmamıştır, hatta topluluğun kuzey üyelerinin et ve süt dış satımlarına alıcı da olabilir.» Fakat yine de İspanya AET'nin daha az istediği bir üyedir. Çünkü Yunanistan nihayet 7-7,5 milyonluk bir kambur olur AET'ye, ama İspanya'nın nüfusu 36 milyondur. Bu nedenle 250 milyon nüfuslu bir AET, 7 milyonluk kamburu çekmeyi düşünür siyasal nedenlerle. Ama buna 36 milyonluk İspanya, ya da 50 milyonluk Türkiye'nin eklenmesini istemeyebilir. Biz bu nedenle hükümetin AET'ye tam üyelik için başvurmasını doğru buluruz.

AET'YE DIŞ SATIŞLAR

AET'ye Türkiye'nin tekstil dışında ihracat yapmasında önüne çıkan engeller çok önemsizdir. Tarım malları ve tekstil ürün-

leri dış satımında ise çeşitli ödünler alması gerekir. Bu tip bir statü içindedir şimdi Türkiye. Sayın Senatör Kafaoglu, Günaydın gazetesinde çıkan demecinde, AET'ye tekstil ihracatımızın on yılda on milyon dolardan 500 milyon dolara çıktığından bahisle, 1963 Ankara anlaşmasının «hasenatı»nı belirtmek istemiştir. Bir kez sayılarda büyük yanlışlar var. Türkiye'nin AET'ye değil, dış ülkelere tekstil ihracatı hiçbir zaman 250 milyon doların üstüne çıkmış değildir. Ve 250 milyon dolarlık ihracat 6 milyar dolara yaklaşan ithalat karşısında «anlamlı» bir rakam değildir.

AET'nin bütün dünyadan tekstil alımları artığı için Türkiye'den de alımları artmıştır. Aslında AET tekstil dış alımlarının pek az bir oranını Türkiye'den yapmaktadır, «İktisat Dergisi»nin 1978 Ekim sayısında Kenan Mortan «AET ile Tekstil Savaşı» başlıklı yazıda, AET'nin tekstil konusunda pek lütüfkâr davranmadığını pek güzel ve kanıtlarıyla belirtmiş. Bundan öte de bir davranış tekstilde AET'den beklenemez. Tarım ürünlerinde ise, AET ihracatçı değil, ithalatçı ülkelerin katılmasını bekliyor. Böyle olunca, 1963 Ankara Anlaşmasını imzalararken, kafalarımızda dolaşan AET yoktur ortada. 23 Kasım 1970'de imzalanan katma protokoldan sonra da AET tarım ve tekstil alanında Türkiye'ye elverişli duruma gelmiş değildir. O halde «tarım ve tekstil ürünleri satarız» diye girdiğimiz AET için bu itiler kalmış değildir.

PEKİ, SANAYİMİZ?

Sanayimize gelince: Bu konuda eskiden, sanayimizin AET'ye katılmakla zarara uğramayacağına kamuoyu inandırılmak istenirdi. Şimdi artık bu çabalara bile gerek duyulmuyor. Intercontinental'de konuşan özel kesim sözcüsü Soysal olsun, Günaydın'da demeci çıkan Sayın Senatör olsun, bunu zımnen kabul ediyorlar. Sadece Günaydın gazetesinde çıkan demecde «zarara uğrayan sanayilerin zararının AET'ce ödeneceği» yazılı. Örnek olarak da, bir Akdeniz ülkesinin şarap endüstrisinin uğradığı zararın AET'ce kapatılması verilmiş. Oysa durum bu değil Türkiye için. Türkiye'de gümrük birliği gerçekleşir gerçekleşmez, kâğıt, demir-çelik, gemi yapımı, otomotif, alüminyum sanayileriyle maden kömürü endüstrileri birkaç yılda çökecektir. Bunların hepsinin bedelinin AET'ce ödenmesine AET'nin gücü yeter mi bilemeyiz ama, Türkiye'nin bu sarsıntılar içinde «hür demokratik düzen içinde kalıp kalamayacağı» herhalde kuşku çekici olmalıdır. Kaldı ki tam üyelik için başvurulduğu anda, AET o ülkeden «restructuring» istemekte, açıkça zarar eden bazı ülke sanayilerini

kapatmasını istemektedir. İspanya bu uğurda demir-çelik endüstrisinin kapılarını kapatmaktadır. Gene Economist dergisinin aynı sayısında belirtildiği gibi, Barselona Araştırma Enstitüsünce yapılan bir araştırma, sadece besin, tekstil (bazısı) ayakkabı, oyuncak, mücevher, mobilya, *otomobil*, tuğla, oto lastiği ve metal dışı maden endüstrilerinin ayakta kalacağını anlatıyor. Acaba Türkiye'de bu kadarı ayakta kalabilir mi? Örneğin bir ilaç, ya da otomotiv endüstrisiyle yan sanayinin hali ne olur?

Görüldüğü gibi, kısa sürede ne Türkiye AET'ye girebilir ve ne de AET Türkiye'yi ortaklığa kabul eder. İş çevreleri solcuları, her Batılı ve uygar (!) hareketin karşısında gösterdiği inancıyla onları AET'ye girmeyi engellemekle suçlar. Her solcu da sanki böyle bir tehlike varmış gibi «AET'ye hayır» kampanyası açar. Ortada bir ciddi sorun yokken bu tartışma nerden açılır? AET nedir? Dünya tekelci kapitalizminde yeri nedir? Türkiye buraya nerden gelmiştir? Ve neden daha ileri gidemez? Gidemeyeceği bilindiği halde AET edebiyatı niye yapılır? Bunu da gelecek sayılarımızda görelim.

TÜSTAV

Polisario Bütün Cephelerde Savaşı Sürdürüyor...

Batı Sahra Halkı İspanyol sömürgecilerine karşı sürdürdüğü mücadelesini 27 Şubat 1976 yılından buyana, bağımsız devletini (Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti) ve ülkesinin toprak bütünlüğünü korumak amacıyla, bu kez Fas ve Moritanya istilasına karşı sürdürüyor. Halkın mücadelesine Polisario Cephesi öncülük etmektedir ve Polisario'nun haklı amaçları dünyanın tüm barış güçleri tarafından desteklenmektedir. Fransa ve diğer emperyalistler, Fas ve Moritanya silahlı güçlerini, dolaylı ve dolaysız yollardan destekliyerek, bölgedeki fosfat ve demir yatakları üzerindeki emellerini yansıtıyorlar. Ancak Batı Sahra Halkı'nın kararlı mücadelesi ve Polisario'nun önderliği, sömürgeci hesapları boşa çıkaracak boyutlara ulaşmış bulunmaktadır.

BM kararları, Afrika Birliği Örgütü'nün ve Bloksuzlar Konferanslarının kararları, Polisario'nun bu haklı mücadelesine destek sağlıyor, buna, tüm dünyanın barış güçlerinin sempatisi eşlik ediyor. Polisario Cephesi'yle uluslararası dayanışmanın en yeni bir örneğini de Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi gösterdi. Polisario Cephesi Politbüro üyesi Malanine Uld Sadık başkanlığında bir delegasyon TSİP 2. Kongresi'ne katıldılar. Yaptıkları konuşmalarda ve görüşmelerinde, ülkelerinin sorunlarını anlattılar. dostluk ve işbirliği özlemlerini dile getirdiler.

Polisario'nun haklı amaçlar uğruna verdiği silahlı mücadeleye ışık tutan ve bölgenin sorunlarına değinen belge niteliğindeki bir kısım yazılara bu sayımızda yer veriyoruz.

İ L K E

Abdelmalek OUASTI (A.P.S.)

Sömürgecilik ve emperyalizm retorik formüller değildir: Afrika Boynuzunda savaş sürmektedir. Savaş hür Angolalı halkın güney sınırlarını tehdit etmektedir. Fransa ve Fas Zaire'de askeri müdahalede bulunmaktadırlar. Namibiya halkı Güney Afrika'da dağılık haldedir. Zimbabve karışıklık içindedir. «Apartheid» Güney Afrika'daki cinayetlerinin sayısını artırmaktadır. Mısır Libya'ya saldırmaktadır. Co-

mores'larda ve Cibuti'de Fransa yeniden harekete geçmiştir. Mozambik ve Zambiya sürekli olarak ırkçı Ian Smith Rejimi tarafından saldırıya uğramaktadırlar. Fransa Gabon'da, Fil Dişi Sahilinde, Senegal ve Fas'ta askeri manevraları yönetmektedir.

1960 senelerinden beri Afrika emperyalizme hiçbir zaman bu derece hedef teşkil etmemiştir. Sömürgecilik döneminden bu yana, Afrika devletler hukukunun ve devletlerarası ilişkilerin bu kadar ihlal edildiğine şahit olmamıştır. Afrikalı halkları esir etmek, özgürlüğe ve bağımsızlığa olan haklarından mahrum etmek için hiçbir zaman bu kadar sık bir şekilde kaba kuvvete başvurulmamıştır. Anlaşmazlıklar Afrikalılara bir kez daha sömürgeciliğin ve emperyalizmin biçimsel formüller olmadıklarını hatırlatmalıdır. Bunlar çekinilmesi gereken kudretli güçler olup bağımsızlıklarını tehdit etme ve geciktirme yoluyla dünyayı ve de özellikle kurulmakta olan küçük devletleri yönetmek arzusundadırlar. Afrika Devletlerinin çoğunu ortak bir eylemde gerçekten biraraya getirerek kuraları ve biçimsel ilkeleri tanımak için haklı davalar yolunda Afrika'da ne kadar sene mücadele etmek gerekecektir? Ekim 1965'te ilan edilmiş Afrika Birliği Örgütü Andlaşmasının genel ilkelerini okuyunca, 1963 Afrika Birliği Örgütünün ilk zamanlarda ki aşırı iyimserliğini endişe ile izleyenlere hak vermemek elde değildir.

Ancak kıta tarihinde ilk defa olmak üzere, düşman maskesini çıkarmaktadır. Düşman manevralarını paravanasız, silahlar elde düzenlemektedir. Buna kendisini zorlayan kurtuluş hareketleri arasında eskiden MPLA (Angola Halkının Kurtuluş Hareketi)yi, bugün ise, işgale uğramış topraklarını kurtarmak için vermekte olduğu mücadelenin 3. senesine başlayan Polisario Cephesini sayabiliriz. Afrika Birliği Örgütü toplantılarında kıta halklarına özgürlük ve bağımsızlık hakkı tanımak için oy birliği sağlansa da gerçekte bu hakları elde etmek için mücadele edenlerin kan dökmesi gerekmektedir.

Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti (S.D.A.C.) deneyi bu duruma iyi bir örnek teşkil etmektedir. S.D.A.C.'nin ilanının 2. yıldönümü münasebetiyle kıtanın bu kesimindeki durumun bir incelemesini yapmak yararlı olacaktır.

HALKIN İRADESİNİN BİR İFADESİ OLARAK S.D.A.C.'NİN İLANI

Sahra geçici ulusal konseyi 27 Şubat 1976'da, özgür topraklar üzerinde Bir-Laflou'da; S.D.A.C.'ni ilan etti. Bu kadar halkın iradesinin bir ifadesi olup özgür, bağımsız, egemen, ilerici birlik ve islam'a dönük demokratik ve Arap bir ulusal sistem tarafından yönetilecek bir Devletin doğuşunu müjdeliyordu.

Bloksuz Sahra Devleti Birleşmiş Milletler Örgütü, Arap Birliği ve Afrika Birliği Örgütü Andlaşmalarına saygı gösterilmesi için çalışmakta olup insan hakları evrensel bildirisine katılmıştır.

Bu olay Oum-Dreiga ve Guelta Zemmour mülteci kamplarına napalm bombaları atılmasından birkaç gün sonra olmuştur. Bu saldırı 30'dan fazla kadın ve çocuğun yanarak ölmesine ve 300 kadar mültecinin yaralanmasına sebep olmuştur.

Saldırı Afrika Birliği Örgütü üyesi olan diğer bir Afrikalı devletten gelmiştir. Bu ülke, Kasım 1975'te Batı Sahra'da İspanyolların geri çekilmesinden sonra faaliyete geçen Fas devletidir. Birleşmiş Milletler Örgütünün aynı sene alınmış 458 sayılı kararına karşı olarak ve bu karara rağmen Fas, birliklerini Sahra halkı üzerine doğru yürüterek Afrika'da daha önceleri benzeri görülmemiş bir jenosit olayına meydan vermiştir.

Bir başka Afrika devleti, Moritanya, Fas örneğini takip ederek Sahra halkının toprak ve mülkünün bölüşümünü talep eden 14 Kasım 1975 tarihli üçlü Madrid anlaşmasına taraf olmuştur.

Şubat 1976 sonlarında Addis-Ababa'da toplanmış bulunan Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulu Komitesi Batı Sahra'daki durumun trajik niteliğini anlamaya başlamıştır. Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulunun 26. oturumunda daha sonraları doğrulanan, yasallığa ve hakka dönüş gereğini hatırlatan ilk Afrikalı sesler yükselmeye başlamıştır. Ancak bu sesler Fas ve Moritanya tarafından hiçbir şekilde duyulmamıştır.

Bu iki ülke, Sahra topraklarının işgali yolundaki girişimlerini artırmışlar ve sınırların dokunulmazlığı, Afrikalılar arasındaki uzlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ve sömürgecilığe karşı mücadele konularındaki Afrika Birliği Örgütünün Andlaşmasına konulmuş ilkeleri umursamamışlardır.

Polisario Cephesinin ölmüş bulunan ilk genel sekreteri Sayed Mustafa EL OUALI, söz konusu Şubat ayı içerisinde Mokhtar Ould Daddah'a kendisini mantıklı olmaya çağıran ve yardım ve destek konusundaki geçmiş taahhütlerine uymasını dileyen patetik bir mektup göndermiştir. Bu çağrıya hiçbir cevap gelmemiştir. Birkaç gün sonra ise Moritanya, birliklerinin tümünü Rio de Oro'da saldırıya geçirmiştir.

«KAPALI DOSYA» TEZİ

Saldırgan 2 ülke İspanyol sömürgecilerinin yerini almak için bölgede yerleşmenin yeterli olacağı görüşündeydiler. Böylece dosya kapatılmış olacak, olaya taraf olmayan ülkelerin itirazları dindirilmiş ve Sahra halkının mücadelesine son verilmiş olacaktır.

Genç Sahra Cumhuriyetinin çıkardığı 1976 yılı bilançosu, Rabat ve Nouakchott'un bu görüşlerinin ne kadar hatalı olduğunu ve ne derecede bölgenin barış ve güvenliğini tehdit ederek Afrikalı devletlerin kendi aralarındaki ilişkileri yöneten ana ilkeleri sarstıklarını göstermektedir. 1975'te olay yerine giden Birleşmiş Milletler Örgütü heyeti, halkların ve Sahra halkının devredilmez hakkı olan kendi geleceğini saptama hakkını ilan eden 6. kararını almış bulunan örgütün bu konudaki endişelerini doğrulamıştır.

Uluslararası Adalet Divanı ve daha sonra insan hakları uluslararası federasyonu da bu haktan yana çıkmışlardır. Bu arada kurtuluş yanlısı Afrikalı ülkelerin çoğunluğu Batı Sahra'nın işgaline karşı resmi olarak tavır almışlardır. Maputo'da (Mozambik) toplanan Afrika Birliği Örgütü üyesi 17 ülke daha Ocak 1976'larda müstakbel S.D.A.C.'nin örgüte ilhakını istemişlerdir. Dar Es Ealam'da toplanmış olan kurtuluş komitesi 27. oturumu, Polisario Cephesine üye ülkelerin üçte birinin desteğini sağlamıştır.

Temmuz 1976'da Port-Louis'de (Maurice Adası) toplanan Afrika Birliği Örgütü 13. zirvesi, Sahra Halkının kendi geleceğini saptamaya, bağımsızlığa ve ülkesinin toprak bütünlüğüne olan haklarını bir kez daha doğrulamıştır. Bir sene sonra Libreville'de toplanan zirvede aynı yönde kararlar alınmıştır.

Ağustos 1976'da Colombo'da (Sri Lanka) toplanmış olan Bloksuz Ülkeler zirvesi, siyasi kapanış bildirisinde, Batı Sahra sorununa, gelecek Afrika zirvesinde, doğru ve adil bir çözüm getirilmesi konusunda beslediği ümidi dile getirmiştir. S.D.A.C.'nin ilk senesinin başarısı tartışma götürmez niteliktedir. Ancak Sahra Devrimi diplomatik yollarla yetinmekle kalmamıştır. 26 Ağustos - 30 Ağustos 1976 tarihlerinde toplanmış olan Polisario Cephesi'nin Üçüncü Genel Halk Kurultayı halk güçlerinin ulusal meclis, Yürütücü Devrim Konseyi veya Komitesi ve siyasi daire halinde bir örgütlenmesini öngörmüştür. Sene başında Sahralı halk ordusu tarafından başarıyla verilen savaşlardan sonra, Mayıs 1976'da, Moritanya başkentine yapılan saldırıdan bir müddet sonra, şehit düşen Sayed Mustafa El Ouali adına genel bir saldırıya geçilmiştir. Sahra Kurtuluş ordusu bu sene zarfında zaman ve mekanı dilediği gibi kullanabildiğini ve düşman güçleri ile kendisi arasındaki sayısal farklılıkların mücadelesine bir engel teşkil edemeyeceğini göstermiştir.

İLKOKULLARDAN TOPLANMIŞ SALDIRGAN GÜÇLER

Gerilla karşısında gerileyen düşman, ulaşım imkanlarını yaygınlaştırmak ve İspanyolların kendisine resmen devretmiş olduğu toprakların tümü üzerindeki mevzilerini çoğaltmak zorunda kalmıştır. Yalnız Mayıs ayı zarfında Fas ordusu 800 askerden fazla kayıp vermiştir.

Moritanya'nın ordularına gelince, kötü hazırlanmış, kendilerine karşı yürütülen mücadelede yeteneksiz ve donatısız kaldıklarından askerlerini ilkokullardan toplamak zorunda kalmışlardır.

Bir Monghreïn ve Aïn Bentili savaşlarından sonra, Moritanya Devleti yıkılma raddelerine gelecek kadar sarsılmıştır. Ülkedeki güvensizlik o kadar artmıştır ki, Devrimin başlatılmasından az bir zaman sonra, Avrupalı hükümetler yurttaşlarına Moritanya'ya gitmemelerini telkin etmeye başlamışlardır. Polisario Cephesi birlikleri Güney Moritanya'ya kadar ilerlemişlerdir. Zouerate-Nouadhibou demiryolu ve kuzeyde Saguiet El Hamra bölgesinde Roucrad'daki nahliyat birlikleri bu saldırıların sürekli hedefleri haline gelmişlerdir. İşgalci güçlerin kayıpları o kadar artmıştır ki birkaç ay sonra Rabat ve Nouakchott resmi olarak bu kayıpların önemini ve neticelerini kabullenmek zorunda kalmışlardır.

S.D.C.A'nın ilanından bir yıl sonra, 27 Şubat 1977'de 300 kadar yabancı ziyaretçi ve 50'yi aşkın dost ülke ve kurtuluş hareketleri heyetleri Sahralı Devrimcilerin düşmandan aldıkları silahları, Batı Sahra'nın ve Moritanya'nın her tarafında ele geçirilen tutsakları görmüşler ve yürüttüğü mücadele için en iyi ve modern şekilde örgütlenmiş ve donatılmış bir devrim ordusuna şahit olmuşlardır.

Bir yıllık savaştan sonra Moritanya'nın dış borçları iki misline çıkmıştır. Moritanya halkı özel vergiler ödeyerek savaş gayretine katılmak zorunda kalmıştır ve ulusal şirketler sürekli olarak savaşı mali bakımdan destekleme durumuna düşmüşlerdir. Göçmen halk şehirlere gelmeye başlamış, böylece Faslı askerler Sahra saldırılarına Moritanya topraklarında karşı koyamayan Moritanyalı birliklerin yerine geçmişlerdir.

Uğradığı bozgunlar Moritanya'yı bütünüyle eski sömürgecisinin kollarına atmıştır. Olay önemlidir çünkü birkaç sene önce, 1973'te, Moktar Ould Daddah, ülkesi ve Fransa arasındaki 1961 tarihli askeri savunma ve yardım anlaşmalarını mahkum etmişti. O tarihler de Moritanya bu anlaşmaları, bağımsızlığını zedeleyici unsurlar olarak görüyordu. Moritanya o senelerde şimdiki ortağı Fas tarafından tehdit ediliyordu. Fas'ın Moritanya'yı ele geçirme emelleri vardı.

1977, YABANCI ASKERİ MÜDAHALE SENESİ

Moritanya'nın bu tutumu, Afrika düzeyindeki diplomatik yalnızlıktan endişeye kapılan Faslı suç ortağı tarafından da benimsenmiştir. Ancak eski sömürgeciliğe doğru yönelmiş daha ziyade savaşı sürdürmeye yarayacak yeni mali kaynakların bulunması ve yeni askeri malzemelerle kredilerden istifade edilmesi gibi acil zorunluluklarla açıklanmaktadır. Bu durumda işgalci iki ülke Afrika Birliği Örgütü Andlaşmasının anlaşmazlıkların Afrika çerçevesi içinde çözümlenmesini öngören bir başka ilkesini ihlal etmişlerdir (Addis-Ababa Andlaşmasının 3. maddesi-

nin 4. fırkası) çünkü bu tutumlarıyla Batı Sahra sömürgecilik sorununa uluslararası boyutlar kazandırmışlardır.

Böylece, 1977 senesi yabancı müdahale senesi olmuştur: Eylül 1976 tarihindeki Birleşmiş Milletler Örgütü 31. oturumunda oynadığı karışık rolle gelecekte olacağı tavır taber veren Fransa, Afrika Kurtuluş hareketi tarafından uzaklaştırıldığı bir bölgeye Fas sayesinde geri dönme imkanını bulmuştur.

Daha Mart 1975'lerde, yani Batı Sahra'nın işgalinden 8 ay önce, II. Hasan Washington'dan silah yardımı istemiş, Amerika Birleşik Devletleri de kendisine 145,2 milyon dolarlık silah ve diğer malzemelerin verilmesini kabul etmiştir.

Bu yardım 295 milyon dolar değerinde Fas'a daha önce yapılmış olan askeri malzeme yardımına (kamyon, zırhlı araçlar ve D.C.A.) eklenmiştir. Eğer Batı Sahra'yı işgal planının uygulanması amacı güdülmüyorsa, neden ve hangi amaçlarla bu kadar bol bol silah yardımı yapılmıştır? Fransa da süratle askeri ve diplomatik desteğini artırmıştır.

Buna paralel olarak gerekli silah siparişleri yerine getirilmeye başlanmıştır: Normandiya gemi inşaat tezgahlarına füze ve 20 mm.'lik toplarla donatılmış 6 hücum botu ve çıkarma gemileri siparişleri verilmiştir.

Villeneuve'deki gemi inşaat tezgahlarına sahip Fransız şirketi 5 savaş gemisi ile P.R. 72 tipinde süratli 2 hücum botunun yapımlarına girişmiştir. Rouen'daki «Dubligeon-Normandie» gemi inşaat tezgahları ise kısa sürede teslim edilmek üzere «Batral» tipindeki (270 tonluk havan topları, diğer toplar ve füzelerle donatılmış hücum botu). 3 hafif taşıma gemisinin yapımlarına başlamıştır.

Havacılık donatımı bakımından kara saldırılarında kullanılmak üzere 75 tane «F-2» Mirage uçakları, «Puma» helikopterleri, «AMX 13» tankları, radarlar, «Lrac» tipli 120'lik havan topları (bazoka)... sipariş edilmiştir.

Buna karşılık, Moritanya Fransa'ya ekonomisinin bütün kaynaklarını teslim etmiştir. Fas ise Fransa Bankasının en önemli borçlusu, Avrupa Ekonomik Topluluğunun ambarı ve Fransız patronlarının emek hazinesi haline gelmiştir.

FRANSA'NIN BÖLGEYE GERİ DÖNÜŞÜ

Bu andan itibaren Fas ancak İran, Orta Doğu'nun bazı ülkeleri gibi ülkeler aracılığıyla Amerikan silahları (106'lık toplar, 155 mm.'lik «Itowitzers»ler ve havacılıkla ilgili gereçler) almaya başlamıştır.

Geçmiş sene zarfında, Fransa böylece bölgeye ani bir şekilde geri dönmüştür. Subayları Moritanya Genel Kurmayını ve bölgedeki haberleşme araçlarını yönetmeye başlamışlardır. «Breguet Atlantic»ler, «Jaguar»lar, «F-5»ler, hava perdesini sağlamakla ve keşif görevleri yerine

getirmekle görevlendirilmişlerdir; bu arada savaşa doğrudan doğruya müdahalede bulunmuşlardır. Bu Fransız taşkınlığının sebebi nedir? Fransız hükümeti savaş malzemesinin karaya indirilmesinde Fransız uyuksularının güvenliğini bahane etmiştir. Bu bahane geçerli midir?

Fransa, Afrikalı ülkelerin ilgisizliklerinden olmasa bile en azından saflıklarından emin gözükmektedir. Ancak Kasım 1972'de Gabon'da girişmiş olduğu manevralar, yakın tarihlerde Fil Dişi Sahilinde gerçekleştirdiği hareketler onun ikiyüzlülüğünü ortaya çıkarmıştır.

Fas'ın yanında yer alarak Sahra'da müdahalede bulunması, niyetlerine ve gerçek amacına ışık tutmaktadır. Fas'ın, Batı Sahra'nın ve Senegal'in (Taiba maden yatağı) fosfatları, Zaire'nin bakırı, Moritanya'nın demiri ...vs. Herkes Afrika'daki batılı bütün yatırımların % 60'a yakınını Fransa'ya ait olduğunu ve bu yatırımların madenler ve petrol alanlarında gerçekleştirildiğini bilmektedir.

Fransız ve batılı isteklerin temelinde stratejik bir neden yatmamaktadır, sadece patronların, bankaların bölgedeki mali çıkarları rol oynamaktadır. Afrika'da halen sürmekte olan anlaşmazlıklar kıtanın maden ve petrol kaynaklarının buldukları bölgelerde gözlenmektedir. Bu kaynaklar Afrika'daki emperyalist emellerin temelindeki etkenlerdir.

Batı Sahra'ya gelince, Polisario Cephesi 17 Mart 1976'da ulusal kaynakların yağmalanması konusunda uyarıda bulunmuştur. O tarihten bu yana bu çağrısını defalarca yenilemiştir. Buna rağmen Fransa, Fas'ta, Senegal'de, Fil Dişi Sahilinde, Gabon ve Zaire'de olduğu gibi Moritanya'da da yerleşimini hızlandırmıştır.

RABAT-NOUAKCHOTT'UN BOZGUNU

1977 senesi zarfında S.D.A.C. bölgede ve uluslararası örgütler nezdinde yeni başarılar kazanmıştır. Askeri planda, Polisario Cephesi, düşman topraklarında olduğu kadar Batı Sahra'da da son derece önemli hareketlere girişmiştir. Süratli ve çok hareketli ufak gerilla birlikleri Rio de Oro ve Moritanya'da yerlerini daha iyi gereçlerle donatılmış ve her şeye dayanacak güçte bir lojistiğe sahip vurucu birliklere bırakmışlardır.

Birkaç ay zarfında ve Fransa'nın savaş uçaklarının yardımlarına rağmen, Moritanya tam bir yenilginin yakınından geçmiştir. Zoueratt'a hava saldırıları yoğunlaşmış. Güney Moritanya'daki işgaller sıklaşmıştır. Yalnız kalan Moritanyalı birlikler her türlü direnişten vazgeçmişler ve Polisario Cephesi'nin elindeki tutsak sayısı gün geçtikçe artmıştır (Faslı ve Moritanyalı 100'ü aşkın asker ve subay tutsak edilmiştir). Moritanya ordusunun bozguna uğrayışının yarattığı durgunluk şu temel sonuçları doğurmuştur: Senegal nehri bölgesi siyah halkı ile Moritanya; Arap halk arasında ırkçı bir gerilim oluşmuştur. Bu gerilim 1976 yılı baş-

larında Moritanya'nın Fas ile Senegal arasında bölüşümü konusunda varılan gizli anlaşmaya uygun olarak Dakar hükümeti tarafından devam ettirilmiştir. Bu anlaşmaya göre, Toucouleur ve Peulh yerlisi Moritanyalı halk ve üzerinde oturduğu topraklar Senegal'e verilecektir.

İkinci bir sonuç da şu olmuştur: Moritanya hükümeti ve idaresi yoğun bir şekilde askerlerin eline geçmiştir. Askerler hızlı enflasyon ve ekonomik çöküntü kaygıları nedeniyle ülkenin bütün sektörlerine el atmışlardır.

Son olarak da, Moritanya'nın ilerici partisi gittikçe gerileyerek tamamiyle etkisiz kılınmıştır. Olay yerine giden bütün gözlemciler Faslı askerlerin Batı Sahra'da ordularından firarlarını doğrulamışlardır. Bu gözlemciler Faslı askerlerin kral II. Hasan'ın görüşlerini paylaşmaktan uzak olduklarını ve ilk günlerin heyecanının yerini endişe ve burukluğa bıraktığını nakletmişlerdir.

Yolaşma, içki su ve izin konularında kanunsuz alışverişler El-Ayoun'u karakterize etmektedirler. Subayların ve erlerinin disiplinsizliği birliklerin örgütlenişlerinde ve yönetimlerinde sürekli değişmelere sebep olmaktadır. Bir seneden beri, Faslı güçler korunma mevzilerinin dışına pek çıkmamaktadırlar. Düşman çekildikten sonra bile kımıldamaya çekinmektedirler.

Siyasiplanda, Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkı lehinde Temmuz 1977'de Libreville'de (Gabon) toplanan Afrika Birliği Örgütü'nün 32. olağan oturumunda, Kurtuluş Komitesinin 32. oturumunda, Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulu oturumlarında ve Arap-Afrika sendikacılık konferansı gibi uluslararası karşılaşmalarda kararlar alındığını da belirtmek gerekir.

VAROLMA HAKKI

Roma'da demokrat hukukçuların uluslararası derneği bürosunca oybirliği ile kabul edilen Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkıyla, Cotonou'da 9 - 16 Ocak 1977 tarihlerinde, mücadele eden halklarla dayanışma haftası sonunda bu hak lehinde alınan kararı da saymak gerekir.

Sahra Kızılay'ı ilk defa olarak Kızıl Haçların uluslararası 23. kongresine üye kabul edilmiştir. Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubunun daveti üzerine Polisario Cephesinden bir heyet Avrupa Parlamentosunun Brüksel'deki merkezinde kabul edilmiştir. Afrika'dan sonra Avrupa kıtası da sorunun gerçek verilerini öğrenmiştir. S.D.A.C. Washington'da da Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkı lehinde bir akımın doğduğunu tespit etmiştir.

Ancak sürprizin en büyüğü Madrid'ten gelmiştir. Uluslararası Sosyalist Büro, bu kentte, 14 Kasım 1975 tarihli üçlü anlaşmayı tekrar tar-

tişmaya açmıştır. İspanyol milletvekilleri Kongresi Başkanı bu anlaşmanın imzalanmasında önemli bir rol oynayan 12 İspanyol yetkilisinin ifade vermelerini istemiştir. Eğer Kongrenin bu isteği gerçekleşirse, İspanyol patronları ile Fas Krallık ailesi arasında geçen pazarlıklarla ilgili açıklamalar Batı Sahra'yı işgal eden tüm taraflara da dokunacaktır.

Fransız askeri müdahalesinin Arika düzeyinde ve hatta Batı'da yaratmış olduğu skandalı da unutmamak gerekir. Faslı uçaklardan sonra Fransız havacıları Polisario Cephesine karşı napalm bombaları kullanmaya başlamışlardır.

Yine de 1977 senesi yeni bir silahlı ayaklanma ile bitmiştir. Washington tarafından 1974'ten 1977'e kadar Fas'a giderek artan bir şekilde yapılan yardım (8,3 milyon dolardan 71,8 milyon dolara çıkmıştır) daha da artma tehlikesi göstermektedir; sanayiciler Fas'a yeni silahlar «M-16» tüfekleri, 155 mm.'lik toplar, donatılmış keşif uzakları, «Patton» tankları ve «Karadan karaya» ve «Karadan havaya» füzeler verilmesi için Amerikan Kongresi üzerinde baskıda bulunmaktadır.

II. Hasan, Amerika Birleşik Devletlerine yapmayı tasarladığı ziyaret sırasında Washington'dan Vietnam savaşı sırasında mükemmelleştirilmiş «Cobra» helikopterleriyle «Chaparral» uçaksavar korunma sistemini istemeyi düşünmektedir.

S.D.A.C.'ne gelince, Rabat'ın işgali ve yayılma emellerini ispatlamasına gerek kalmamıştır. Rabat bu yönünü kendi kendine uluslararası kamuoyu nezdinde açığa vurmuştur.

Batı Sahra halkı saldırıya uğramış, toprakları işgal edilmiştir. Dünya örgütleri nezdinde kaydettiği başarılar, arazi üzerinde silah elinde kazandığı zaferlerin bir ürünüdür.

Birkaç gün sonra, bu halk tarihinde 2. kez olmak üzere genç Cumhuriyetinin yıldönümünü kutlayacaktır. Birçok resmi heyetler ve yabancı konuklar Sahra savaşının neticelerini olay yerinde göreceklerdir. Mülteci kamplarında bu mücadele ile ilgili olarak kendilerine sorular yöneltilen kadınlar, çocuklar ve yaşlılar sık sık, her insanın en birinci hakkı olan yaşama hakkına değinerek «yaşamak istiyoruz. Varolmaya hakkımız yok mu?» demektedirler.

TÜSTAV

Birleşmiş Milletler Kararı

BATI SAHRA SORUNU HAKKINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'DE 28.11.1977 TARİHİNDE OY BİRLİĞİ İLE GENEL KURUL TARAFINDAN KABUL EDİLEN 32/22 NUMARALI KARARIN METNİ

«Batı Sahra Sorununu incelemiş bulunan Genel Kurul, Sömürge ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin beyanı içeren 14 Aralık 1960 tarihli 1514 (XV) numaralı kararını hatırlatarak,

Arazi konusunda Genel Kurulun ve Afrika Birliği Örgütünün yerinde kararlarını hatırlatarak,

19 Ağustos 1976'da Colombo'da toplanan Bağlantısız Ülkelerin devlet ve hükümet Başkanlarının beşinci konferansında benimsenen siyasi demecin Batı Sahra'ya ilişkin kısmını göz önünde tutarak,

Dördüncü Komisyonda bu konuda verilmiş bütün demeçleri dinlemiş olarak,

Birleşmiş Milletler Örgütü ve Afrika Birliği Örgütü arasında işbirliğine ilişkin 20 Kasım 1975 tarihli 3412 (XXX) numaralı kararı hatırlatarak,

Genel Kurulun 1514 (XV) Kararında belirtildiği gibi Sömürge ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin demece uygun olarak, halkların kendi kaderlerini tayin hakkına bağlılığını yeniden doğrular,

Birleşmiş Milletler Andlaşması ilkelerine ve Afrika Birliği Örgütü devlet ve hükümet Başkanları Konferansının 13. ve 14. olağan oturumlarında alınmış kararlara uygun olarak, pek yakında Batı Sahra sorunu konusunda toplanacak Afrika Birliği Örgütü olağanüstü oturumun da bu soruna, doğru ve sürekli bir çözümün, ivedi olarak getirileceğine dair ümidini belirtir,

Batı Sahra Sorununun incelenmesini 33. oturumuna bırakmaya karar verir,

Sömürge Ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin demecin uygulanması konusunda, durumu incelemekle yükümlü özel Komiteden sorunla ilişkili gelişmeleri takip etmesini ve bu konuda, Genel Kurula, 33. oturumunda bir rapor sunmasını rica eder,

Afrika Birliği Örgütü İdari Genel Sekreterinden Batı Sahra konusunda Afrika Birliği Örgütü tarafından alınmış kararların uygulanmasında gerçekleştirilen ilerlemelerden Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterini haberdar etmesini rica eder ve Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterini, bir an önce ve en geç 33. oturuma kadar, Batı Sahra sorunu hakkında bir rapor hazırlamaya davet eder.»

Marakes Planından Elysee'nin Savunma Anlaşmasına

Geçen yazdan beri faal bir şekilde hazırlanan ve Rabat, Paris Nouakchott'u birbirlerine bağlayan gizli savunma anlaşması, Ekim 1977 sonunda 3 ülkenin hükümetleri arasında imzalandı. Üçlü anlaşma, Moritanya'da ve çevre Sahra topraklarında askeri bir Fransa - Moritanya - Fas işbirliğini öngörüyordu.

Bu işbirliğinin ilk amacı Ould-Daddah rejiminin askeri yıkılışını, dolayısıyla Paris - Rabat - Nouakchott eksenini üzerinde kurulmuş stratejinin yıkılışını önlemek olmalıdır.

Arazi üzerinde tüm kontrolünü kaybeden Moritanya ordusunun, 25 Ekim 1977'de, bir maden taşıma gemisinin saldırısı sırasında uğradığı bozguna hâlâ hatırladadır.

Bu işbirliği, ikinci olarak Moritanya'nın yegane zenginliği olan demirin Zouèrat maden ocaklarından çıkarılmasının, gönderilmesi ve işletilmesinin korunmasını sağlamak amacıyla. Gerçekten, Zouèrat madeninin işletilmesinin durdurulması Moritanya'nın ani sonu anlamına gelir.

Nihayet, ilave olarak, Moritanya'da Fransa - Fas müdahale planı Fransız uyrukluların korunmasına imkan vermelidir çünkü bunların bölgeden ayrılması, Zouèrat madenlerinin işletilmesinin durdurulması anlamına gelir.

Söz konusu anlaşma, ilgili 3 devletin her birisinin ordusunun katkısını belirlemekte ve gelişme alanlarını şu şekilde saptamaktadır:

(1) Hükümetlerinin, hiç değilse ilk zamanlar, doğrudan doğruya Sahra Halkının Kurtuluş Ordusu (SHKO) askerleriyle karşı karşıya gelmesini istemediği Fransız askeri kuvvetleri, Moritanyalı birliklerin eğitiminin kumandanlığı, hava ve lojistik desteklerin sağlanması ile yükümlüdürler. Üçlü savunma anlaşmasına katkıları, bir yandan maddi keşif olanaklarını maden taşıma treninin demiryolları boyunca ve Moritanya'nın doğusunda harekete geçirmeleri şeklinde öngörülürken («Brèguet - Atlantic» uçakları, dinleme istasyonları... vs) öte yandan hava kuvvetlerini SHKO'na karşı Moritanya topraklarının bütünü üzerinde müdahaleye sevkmesi şeklinde gerçekleştirilecektir.

Bunun dışında, Fransız hükümeti Fas ve Moritanya birliklerine silar ye cephane sağlamak ve onlara yeni savaş malzemeleri tedarik etme yükümlülüğü altına girmektedir.

(2) Cezayir'e sınırdış Ain-Bentili, Bir Moghreïn, Zouèrat üçgeninde mevzilenen krallık silahlı kuvvetleri, Zouèrat'ta, Atar'da, Nouadhıbou'da ve Akjout'da yeni yerleştirilmiş bulunan birliklerin yardımı ile sadece demiryolu hattının savunması ile yükümlüdürler. Böylece, SHKO'nun Zouèrat madenlerine ve maden taşıma araçlarına yaptığı saldırıları bunlar karşılayacaklardır.

Buna göre, Krallık askeri kuvvetleri «ölmeye hazır unsurları» oluştururlarken, Fransız ordusu, uzmanları sağlıyordu. Taraflardan birinin esas olarak uçakları, diğerinin insanları sağladığı Zaire'deki Fransa - Fas müdahalesinin diğer bir tekrarı denilebilir.

Bu müdahalenin Krallık birliklerine Moritanya'nın içlerine kadar girerek bütün ülkede denetim sağlama imkanını verdiği açık olarak görülmüyor. Gerçekten de sadece başkent Nouakchott bu denetimin dışında kalıyor.

Bu nedenle, Ould-Daddah rejimini kurtarma isteğinde olan Fransa. Moritanya'nın isteği üzerine Krallık güçlerini ihraç etme garantisini vermek zorunda kalmıştır.

(3) Düzensiz, idaresiz ve hareketlere elverişsiz olarak görülen Moritanyalı birliklere gelince, krallık ordusu tarafından birbiri peşi sıra işgal edilen karakollardan Nouakchott'un savunmasında ve SHKO'na karşı girişilebilecek muhtemel hareketlerde kullanılmak üzere geri çekiliyorlardı.

Yeni bir neo-sömürgeci tip teşkil eden Moritanya'daki Fransız askeri müdahalesini Fransız ve uluslararası kamuoylarından gizlemek için bir bahane gerekiyordu.

25 Ekim 1977'de maden taşıma trenine yapılan saldırı sırasında Fransız tabiiyetli 2 vatandaşın kaybolması bu bahaneyi temin etti. Bu kayıplar Moritanya'daki müdahaleyi kabul ettirmek için sadece bir perde vazifesi gördü. Hiçbir zaman bu 2 Fransız'ın akıbeti Fransız hükümetini gerçekten ilgilendirmedir. Görüşmeci Chayet'nin aracılığı bunu ispatlamaya yeterlidir.

Fransız sömürgeci kuvvetlerinin kuzeyli halk tarafından kovulduğu bölgeye dönmesini sağlayan bu anlaşma, seneler öncesine dayanan ve Rabat, Nouakchott, Madrit ve Paris'i birbirlerine bağlayan bir ittifakın mantıklı bir devamından başka bir şey değildir.

Batı Sahra'yı işgal etmekte krallığı teşvik eden, hatta yardımına koşan Elysée, Rabat rejimini askeri ve diplomatik açıdan desteklemekte hiçbir zaman tereddüt etmedi. Kralın isteklerine boyun eğmesini sağlamak için İspanya gibi bazı güçler üzerinde yoğun baskıda bulunmanın

dışında, Fransız hükümeti «iyi niyetini» Fas'ı silaha boğacak kadar sürdürdü.

Fransız savaş malzemesi fabrikatörlerinin, «Marakeş Planı çerçevesi» içinde Elysée'den Fas siparişlerine diğer ülkelerinkine, hatta Fransız ordusununkilere nazaran öncelik verilmesi emrini nasıl aldığını ve Fransız ordusunu FAR çıkarları uğruna kendi stoklarından nasıl vazgeçmek zorunda kaldığını biliyoruz. Daha da önemlisi, V.A.B. ve bazı tank-savar füzeler gibi Fransız ordusuna mutlaka gerekli gereçler doğrudan doğruya Fas'a teslim edilmiştir.

Krallık rejimine çeşitli şekillerde yardım eden Fransa, aynı zamanda, 2 ülkenin genel kurmayları arasında bir işbirliği öngörüyordu.

Buna göre, Fransız Hava Kuvvetleri Genel Kurmay Başkanı General Saint-Criq, geçen yaz Rabat'a gitti (Fas Fransa'dan Mirage uçakları sipariş etmişti). Bu ziyaret sırasında, FAR'ların Genel Kurmayı, Batı Sahra'da ve Fas'ın güneyinde Krallık birliklerinin durumunun kritik bir safhaya geldiğini ve Moritanya'da bir facianın önlenemez olduğunu bildirdi.

SAHRA LI ASKERLER KARŞISINDA KRALLIK ORDULARININ ACIZLIĞI

Halbuki, birkaç ay önce, Rabat ve Nouakchott Krallık ordularına Moritanya topraklarında büyük kolaylıklar sağlayacak olan «karşılıklı savunma anlaşması» yapılmıştı. Bu anlaşmaya ve o sıralarda Moritanya'ya yollanmış olan yeni Fas birliklerine rağmen, SHKO, aynı ülkede gittikçe sıklaşan hareketleri iyi bir şekilde neticelendirmeyi başardı. Böylece, geçen temmuz ayının başlarından itibaren Moritanya'nın başkenti büyük saldırıların hedefi haline geldi. Bu tarihten itibaren Krallık orduları ile Moritanya birlikleri her seferinde biraz daha büyüyen kayıplara uğramışlardır.

Gerçekten, Batı Sahra'da Krallık ordularınca Ağustos 1977'de gerçekleştirilen büyük temizleme hareketi sırasında bu ordular SHKO'nu yoketmek şöyle dursun, Haouza mevzisi gibi önemli mevzilerinden çekilmelerini zorunlu kılan önemli başarısızlıklara uğradı (Lahsayab, Tifraiti... vs.). Batı Sahra'da olduğu kadar Moritanya'da ve Fas topraklarında, SHKO'nun gittikçe büyük sayıda Faslı ve Moritanyalı askerleri esir aldığı görülen ve gittikçe etkinlik kazanan hareketler, bu yenilgileri izledi.

Gleibat Leghaia savaşları (100 Moritanyalı ölü ve 40 Moritanyalı yaralı), Jrei'deki savaş (20 Moritanyalı esir), Sebkheth Oum Drouss'taki savaş (Krallık ordusunun 2 paraşütcü birliği tamamıyla yokedildi): Moritanya ve Krallık saldırı birliklerinin bu savaşlarda uğradıkları kayıpların önemini unutmak için henüz vakit çok erken.

Zaten Sebkheth Oum-Drouss'da sahralı savaşçılara karşı krallık birliklerinin mukadder acizliği ispat edilmiş oldu.

İşte Rabat ve Nouakchott saldırı birliklerini mutlak bir yenilgiye gütüren böyle bir ortamda —1977 Eylül sonu ve Ekim başında ele geçirilmiş Faslı ve Moritanyalı esirlerin sayısının önemi bu olguyu doğrulamaktadır— Moritanya'da bulunan kalabalık krallık birliklerinin varlığından endişeye kapılan Moritanya hükümeti, Fransa'dan, askeri bakımdan lehine müdahalede bulunmasını istedi. Bu müdahale olmazsa, durumun denetimini kaybedebilir ve birliklerinin zaten sembolik bir şekilde işgal ettiği Batı Sahra'dan çekilmek zorunda kalabilirdi.

Bunun üzerine, Fransız hükümeti (5 ay öncesinin) Zouérat kayıpları sorununu su yüzüne çıkarttı; müdahaleci birliklerini alarma geçirdi; bir bunalım divanı toplandı; Cezayir ve Sahra'ya karşı bir basın kampanyası başlattı; Moritanya'ya askerler ve uçaklar gönderdi ve bu girişimleri daha da mükemmel kılmak için POLISARIO Cephesi ile sonradan tek taraflı olarak donduracağı görüşmeleri başlattı.

Böylece, 3 ülkenin sorumluları arasında karşılıklı birçok ziyaretler de yapıldı ve üçlü savunma anlaşması oluşturulmaya başlandı. Bu şekilde, Dlimi ve Boucetta'nın Paris'e ziyaretleri Saint-Criq'in Fas ve Moritanya'ya ziyareti tarafından takip edildi. Bunu, Moritanyalı subayların Fransız başkentine ziyaretleri izledi.

FRANSA ANLAşMAZLIğA DAHİL OLUYOR

Anlaşma ancak Kasım ayının ilk günlerinde tamamlandı ve Fransız Hava Kuvvetleri Generali Gorget ile son bir görüşmeyi takip eden Fas Kralı ile Nouakchott rejimi Başkanının karşılaşmasından sonra hemen uygulamaya konuldu.

Böylece, en az kayıp riski altına giren Fransa ordusu artık Moritanya'da bulunuyordu. Bu ülkenin bütün ordusunu servislerine yerleştirdi ve Atan, Zouérat, Noudhibou ve Nouakchott gibi Moritanya mevzilerine birlikler gönderdi. Buralardaki Fransız asker sayısı «Transal» uçakları insan ve malzeme getirdikçe, «Breguet-Atlantic» ile «Jaguar» uçakları Moritanya topraklarının orta ve doğu bölgelerinde uçuř yaptıkça arttı.

Sahra halkına karşı harekete geçirdiği hava kuvvetleri dışında, Fransız ordusu objektifleri, hem SHKO'nun birliklerini, hem de komşu ülkeleri hedef alan bir dinleme ve elektronik keşif sistemini yerleştirdi.

Buna paralel olarak, Rabat Krallığı Moritanya'ya ve Batı Sahra'ya (Tiris) yeni birlikler gönderdi.

Ain Bentili'de, Bir Mongrein'de, Dakhla ve Aousserdde zaten büyük sayıda varolan Faslı askeri kuvvetler, bundan böyle Atar ve Ak-

joujt'u, aynı zamanda Zouérat ile Zouérat maden taşıma treninin terminali Nouadhibou'nun bulunduğu Guera Yarımadasını işgal ettiler.

Bu durumda, mevcudu 12.000 kişiye yakın bir Moritanya ordusu karşısında Rabat, Moritanya'da şimdiden, Batı Sahra'da tutulan 40.000 askerın desteğine sahip hemen hemen 5000 kişilik bir ordu bulundurmuş oluyordu.

Moritanya'da Krallık birliklerinin işgalci niteliğindeki varlıkları Ekim 1977'de Nouakchott rejiminin Elysée'ye başvurusunda bir rol oynamıştır.

İktisadi ve askeri durumun felaketin eşiğine geldiğinin bilincinde olan, Polisario Cephesine yardım eden ve destekleyen, kendi halkının önemli bir kısmı tarafından haklı görülmeyen, SHKO'nun güçlü askeri baskısına karşı koymakta aciz kalan Nouakchott hükümetinin, üçlü savunma anlaşmasıyla ilgilenmesi doğaldı. Bu anlaşma, kendisine Fransa'nın aracılığı ile Rabat'ın işgalci heveslerini etkisiz kılmakta ve Tiris'i (Moritanya'nın işgalinde olan Batı Sahra'nın güney kısmı) elden çıkarma projesinden vazgeçme olanağını sağlıyordu.

Ağır sonuçlar doğurabilecek böyle bir projenin ilk etkisi üçlü Madrid anlaşmasını geçersiz kılmak ve Batı Sahra işgalini daha da savunulması güç hale getirmek olurdu.

BAĞIMSIZ SUBAYLAR DEVRİ

Üçlü savunma anlaşması, Krallığa, askeri kuvvetlerini gittikçe Fas'tan uzaklaştırarak, Krallığa karşı gelmedikçe Fas halkı nezdindeki prestijlerini yükseltme olanağını ellerinden alarak, onlardan gelebilecek her türlü sürprizi önleme yararını taşıyordu. Ancak bu sadece kısa vadeli bir yarar idi çünkü er geç, silahlı kuvvetler haksız seferlere ve yeni sömürgeci maceralara itildiğinde, tepkiler doğar ve bağımsız subaylar ortaya çıkar.

Bu durumda, Fransız hükümetinin, aynı hızla bozulmaya devam ettiğinde Kuzey-Batı Afrika'da bütün stratejisini bozma tehlikesini taşıyan bir oluşuma tarafsız kalması imkansızdı. Ancak uluslararası ve Fransız ulusal kamuoyunu gözönünde tutarak yeni bir sömürge savaşına giriştiğini çok açık bir şekilde belli etmekten kaçındı ve hiç olmazsa şimdilik etkin bir şekilde ve geçici olarak Rabat ve Nouakchott rejimlerinin ve üçlü savunma anlaşması sayesinde bölgedeki Fransız emperyalist çıkarlarının korunmasına girişti.

Aynı zamanda, Fransız hükümeti bölgedeki ilerici ülkelere karşı yönelttiği girişimlerinde Rabat ve Nouakchott rejimlerinin daha sıkı bir işbirliğini sağladı.

Batı Sahra'ya ve bölgedeki ülkelere ilişkin olarak hazırlanan planların bütünü başarısız olmaya mahkum. Kötü hazırlanmış, özgürlüğünü ve bağımsızlığını kazanmaya kararlı bir halka karşı yürüttükleri askeri

harekatin haklılığına ikna edilememiş ve dolayısı ile mücadeleciler Nouakchott ve Rabat birliklerinin SHKO savaşçılarından devamlı saldırılarına karşı koymaları güç. Fransız ordusunun müdahalesi ise Sahra bağımsızlık mücadelesini bütün dünyaya duyurmak ve ona uluslararası kamuoyunun desteğini sağlamak bakımından yararlı oldu.

Hakkından, davasının doğruluğundan, dünyadaki adalet ve barış yanlısı bütün güçlerin desteğinden emin olan sahralı halk, bütün planları çökertecek ve nihai zafere kadar mücadele edecektir.

(Cezayir'de EL MOUJHAİD Gazetesinin 14 Aralık 1977 tarihli sayısında yayınlanmıştır.)

FRANSA'NIN SAHRA'YA MÜDAHALESİ

Reuter Ajansının verdiği habere göre, Fransız dışişleri bakanı Louis de Guiringaud, Fransız Hava Kuvvetlerinin son haftalarda iki defa olmak üzere Polisario Cephesine karşı müdahalede bulunduğunu dün doğrulamıştır.

Özellikle, bölgedeki resmi Fransız davranışlarını açığa çıkarma isteklerini belirtmiş olan Fransız uyruklularının serbest bırakılmasından sonra dünyanın gözünde şüphe götürmez bir gerçek olan bu gecikmiş doğrulama sahra halkının topraklarını işgal eden Faslıların ve Moritanyalıların yanında yer alan Giscard d'Estaing'in politikasını belirlemektedir.

Demek ki, Fransa'nın yabancı bir güç olarak doğrudan doğruya ilgili olmadığı bir anlaşmazlıkta askeri müdahalede bulunması şeklinde karakterize edilebilecek bir araya girme söz konusudur.

Bu doğrulama ile Fransız hükümeti bir yandan benzer işlemlere girişmeye hazır olduğunu belirtirken, öte yandan Batı Sahra'ya saldıran iki ülkenin yanında üçüncü bir askeri güç olarak yer alma niyetini belli etmektedir.

Bu da, gözlemciler göre, bölge barışı ve aynı zamanda Fransız kuvvetlerinin desteğini de göz önünde bulundurmamak zorunda olan sahralı savaşçılar üzerinde etkilerini hissettirecektir. Böylece Fransız hükümeti napalm politikasına suç ortaklığı yapmayı reddeden ve hükümet yetkililerinden savaş bölgesinde bulunan bütün görevli sivilleri geri çağırmasını kesin bir şekilde isteyen Fransız kamuoyuna ve demokratik güçlere kulak vermemektedir.

(EL MOUJHAİD 27.12.1978)

Sovyet Basınında ABD-ÇİN İlişkileri

Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni yıla girerken Çin Halk Cumhuriyeti'ni resmen tanıması ve diplomatik ilişkilerini başlatması son haftaların en önemli uluslararası olaylarından.

Aşağıdaki kısa alıntılarda, Sovyet basınının bu olayı çeşit-

li yönleriyle nasıl değerlendirdiğinin özetini ve ayrıca ÇHC'nin Batı dünyası ile ilişkilerini, Maocu Pekin yönetiminin tehlikeli emellerini, «Çin'in Trajedisi - Maoizm» isimli belgesel bir televizyon filmi hakkındaki kısa haberi bulacaksınız.

AMERİKA - ÇİN İLİŞKİLERİNİN BUGÜNKÜ GELİŞİMİNİN ARDINDA GİZLİ OLAN NEDİR?

Başkan Carter, ABD ve ÇHC arasında diplomatik ilişkilerin kurulması münasebetiyle Amerikan Radyo - Televizyon Birliği'ne bir demeç verdi ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev ile bu konuda yapılan mesaj alışverişine değindi.

Carter gönderdiği mesajda ABD ve Çin ilişkilerinin normalleşmesi hakkında Leonid Brejnev'e bilgi verdi. Başkan, bu adımın, bütün dünyada barış meselesine yardımdan başka bir amaç gütmeyeceği konu-

sunda güvence verdi ve bunun bütün ülkelerin yararına olduğunu ifade etti.

Leonid Brejnev Carter'a verdiği yanıtta, bu sözleri ve daha önce Amerika tarafının ABD ve Çin arasındaki ilişkilerin normalleşmesinin SSCB'ye yönelik olmayacağına ilişkin olarak verdikleri güvenceleri gözönüne aldı.

İki egemen devlet arasında normal ilişkilerin kurulması, doğal bir durumdur, diye belirtiyor Leonid Brejnev. Sovyetler Birliği, ülkeler arasında bu tür ilişkileri her zaman savundu ve savunuyor. Normalleşme sürecinin hangi temelde geliştiği, tarafların hangi amaçları güttükleri başka bir sorundur.

Özellikle Çin'in bugünkü doğrultusunun son derece belirgin tercihi hesaba katılacak olursa, bu sorun da doğaldır. Mesajda, Amerikan - Çin ortak bildirisinde Çinli yöneticilerin klasik sözcükleri gözönüne alınacak olursa, yönelimleri kuşkuya yer bırakmayan ifadelerin bulunduğuna dikkat çekiliyor.

Kuşkusuz, diyor Leonid Brejnev yanıtında, Sovyetler Birliği Amerikan - Çin ilişkilerinin uygulamada ne yönde gelişeceğini en dikkatli şekilde izleyecek ve bu gelişimden Sovyet politikası için gerekli sonuçları çıkaracaktır.

(TASS)

AMERİKA - ÇİN YAKINLAŞMASI: HANGİ TEMELDE?

Amerika - Çin yakınlaşması, öncelikle büyük devletçiliğin ödüllendirilmesi, demektir ve bunun sonucu olarak, bir dizi Batılı devletin yardımıyla Çin'in savaş gücünün artması nedeniyle Pekin'in Asya'daki yayılmacılığı maddi bakımdan güçlenmektedir. Amerikalı bazı strateji uzmanları, Batı savaş tekniğinin «Sovyetler Birliği'ni durduracağını» iddia ediyorlar. Pekin'in planları eylemde neye yöneliktir?»

Pravda, Pekin'in planları öncelikle sosyalist Vietnam'a yöneliktir. Bu ülke, VSC sınırın-

da yaklaşık iki yüz bin asker bulunduran Pekin'in tehlikeli provakasyonlarının hedefi durumundadır. Ama ÇHC'nin yayılma planları sadece Vietnam'a karşı değildir. Verilen haberlere göre, örneğin Tibet'te yirmi Çinli tümen bulunuyor. Hangi amaçla? Gerçekten Çin'i kimse tehdit ediyor mu?

Diplomatik ilişkilerin kurulması dolayısıyla Beyaz Saray'ın Pekin'e gönderdiği telgrafta ABD ve Çin'in «Asya'da ve Pasifik Okyanusu bölgesinde istikrara ortaklaşa katkıda bulunabilecekleri» belirtiliyor. Olgular, Pekin'in «katkı»sının ne gibi bir karakter taşıyacağını yeterince açık olarak gösteriyor.

(PRAVDA)

ÇİN - AMERİKA İLİŞKİLERİ HAKKINDA

Washington'un Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin'in tek yasal

hükümeti olarak tanıması, büyük bir gecikme sonunda, yani Çin Devrimi'nin zafere ulaşmasından 29 yıl sonra gerçekleşti. İki ülke arasında tam diploma-

lik ilişkilerin kurulması olgusundan kaynaklanan bu ilk sonuç, pek çok kaçınılmaz sorunun kaynağını oluşturuyor. Örneğin, bu harekette neyin; gecikmiş olduğu, gerçekçiliğin mi yoksa açık oportünizmin mi daha fazla olduğu sorusu.

İlkesel karakterde bir engel olan Taiwan sorununun aniden ortadan kaldırılması, oportünizmi kanıtıyor. Bu oportünizmin ardında, hiç olmazsa taraflardan birinin kendisi için politik yarar sağlama sabırsızlığı ve isteği yatıyor. Bugünkü Çin yönetimine gelince, o, dünya politikasındaki her yeni ortağının sadece «tek anti-sovyet cephe» kurma düşüncesine hizmet yeteneğine göre değer kazandığını son aylarda ve yıllarda hiç gizlemedi.

ABD'ye gelince, Washington'da (NATO genel karargahındaki gibi) Çin'e karşı duyulan «özel ilgi»yi Pekin'in sosyalizm dünyasına açık düşmanlık doğrultusunu seçmesine bağlayan gözlemcilerin haklılıkları yadsınamaz.

Aynı zamanda Moskova'da Başkan Carter'ın Beyaz Saray'da düzenlediği brifingte ABD'nin «Rusların ya da bir başkasının zararına Çin'le etkileşim»den yararlanma konusunda herhangi bir niyeti bulunmadığını açıkladığı da biliniyor. Bu çok önemli bir açıklamadır ve bu sözlerin uygulamadaki adımlar-

la politik eylemlere uygun olup olmadığını zaman gösterecektir.

Zaman zaman Pekin'de bu resmi açıklamaya katılmıyorlar. Birçok Batılı gözlemcinin bu açıklamanın yapılmasından hemen sonra «Çin kartı»nın Sovyetler Birliği'ne karşı berabere kalmasına ilişkin yeni olanaklardan söz etmeye başlamaları da karakteristiktir.

Olayların bu türlü gelişeceğini düşünme zayıflığını gösterecek olan Batılıların büyük bir yanılgıya düşeceklerini sanıyoruz.

Sovyet kamuoyu bütün ülkeler arasında normal ilişkiler kurulmasını içtenlikle istemektedir. Ama bugünkü Pekin yönetiminin uluslararası diplomasi alanındaki hamlelerini «ne kadar kötü olursa, o kadar iyi olur» ilkesine göre düzenlediğini görmeyecek kadar da kör değiliz. Dünyada Pekin'in parmağı olmayan tek bir çatışmalı durum yoktur, silahsızlanma ve yumuşama konusundaki girişimlerden hiçbiri Pekin tarafından görüşülmemiş ve desteklenmemiştir. Bu nedenle Çin yönetimi, sosyalizm ülkelerine ve ulusal-kurtuluş hareketine yönelik entrikaları örgütlerken, kimi yararlı görürse onun üzerine hesap yapıyor.

Başka bir deyişle, yumuşama yoluna yeni engellerin çıkmasına sadece Pekin sevinecek.

Üstelik Çin yönetimi tüm «kuvvet oyunu» odaklarının korunmasını savunuyor ve bu oyuna kendi kuvvetiyle katılmak için can atıyor. Pekin'in birçok Batılı ülke başkentine gönderdiği modern silah sipariş listeleri de bu istekten kaynaklanıyor. İki yüzlü bir savaş parolası altında «hegemonyacılık»a karşı çıkan Pekin, her bakımdan kendi hegemonya arzularına hizmet etmelerini sağlamak için edindiği ortakları kurnazca oynatıyor.

Tarihten alınan acı dersler, anti-sovyetizm üzerine yapılan kör hesapların her zaman kurbanlarının bu oportunist politikanın esindircileri ve bu kişilerin ülkeleri olduğu ve gerginlik odaklarının kurulması ve savaşların çıkmasıyla sonuçlandığını gösteriyor.

ABD VE ÇHC İLİŞKİLERİNİN NORMALLEŞMESİ

Pekin yönetiminin sosyalizm dünyasıyla açık savaş yoluna çıkması ve Batının en savaşçı çevreleriyle birlik kurması sonucu ABD böyle bir harekete girişti.

Pekin'in hegemonya planlarında Batının desteğini kazanma arzusu, kuşku uyandırmamazlık edemez. Bazı Batılı ülkelerde Çin'in savaş, teknik ve teknoloji siparişlerine gösterilen olağanüstü ilgi, Pekin'in açgözlülüğünü yanıtlama hazırlığı

Amerikan - Çin ilişkilerinin başka bir yönde, yani Çin'in yumuşama ve silahsızlanma meselesine gerçek katkısını değerlendirme yönünde gelişmesi sadece alkışlanabilir. Ama Çin yönetiminin açıklamalarında ve uygulama adımlarında hiçbir şey barışın pekişmesinden yana olanların nerede olurlarsa olsunlar, uyanıklıklarını yitirmelerini gerektirmiyor. Yumuşama ve silahlanma yarışını yavaşlatma yönündeki programlı adımların ve hareketlerin geleceği, Amerikan Hükümeti de dahil, her hükümetin bu meseleye ne derece sorumlulukla ve tutumla yaklaştığını açıkça gösterecek.

**Spartak Beglov -
Politik Gözlemci**

özellikle kuşkuya yol açıyor. Batı, gösterdiği bu tepkileri ya Çin'e satılacak silahlarla sağlanabilecek kazançlarla, ya da Çin'i «dünya topluluğu halkları ailesi»ne çekme isteğiyle açıklıyor. Ama Batılı silah tüccarları, Çin savaş makinesinin modernleşme sürecinin hızlanmasına yardım etmenin ateşle tehlikeli bir oyun olduğunu düşünmüyorlar mı? Bugün Çin komşu ülkelere karşı yıkıcı faaliyetlerde bulunuyor. Yarın bugünkü koruyucularını hiç hesaba katmayabilir.

(PRAVDA)

PEKİN'İN TEHLİKELİ HESAPLARI

Çin diplomasisi, uluslararası zorbalık niteliğinde kaba bir harekette daha bulundu. Yeni yıl öncesinde ÇHC Dış İşleri Bakanlığı sözcüsü, Pekin'in Güney Çin Denizi'nde bulunan Spratli adalarında, bu adalara ait deniz boşluğunda ve bu bölgenin tüm rezervleri üzerinde gerekçesiz hak iddialarını açıkladı. Mao Tsze-Tung'un takipçileri, istila planlarını gerçekleştirme girişimlerinde bulunurken, yabancı toprakları açıkça ilhak dahil, her türlü ara-

ca baş vuruyorlar. Washington'un sessiz onayını alan ve «Asya'da barış ve istikrarın korunmasının gerekliliği»ne ilişkin demogojik konuşmaların ardına gizlenen Pekinli politikacılar, bilinçli olarak Güney Doğu Asya'da gerginliği artırıyorlar. Pekin'in son hareketi de bu sözleri inandırıcı biçimde doğruluyor. Çinli yöneticilerin böylece Güney Doğu Asya'ya ilişkin serüven tasarılarının, tehlikeli hesaplarının gerçekleşmesini kolaylaştırmayı düşündükleri anlaşılıyor.

(TASS)

ÇİN VE BATI: MOSKOVA'DAN BAKIŞ

Pekin'in yeni dış politikası, kendini tecrit doğrultusundan dış dünya ile işbirliği yönünde büyük bir değişikliklerle belirleniyor. «Kültür devrimi»nin oniki yılı, öz güçlere dayanma ilkesi artık çok gerilerde kaldı. Şimdi Pekin bir zamanlar «emperyalist kâğıt kaplan» şeklinde adlandırılan Batı dünyasına kapılarını açıyor. Mao zamanında da önemli görevlerde bulunan ve o zamanlar burjuva bilim ve tekniğinin tüm kazanımlarını yadsıyan bugünkü Çin yöneticileri, artık Batı ile sıkı ilişkiler kurmaya çalışıyorlar.

Yapıcı işbirliği, ticaretin ve karşılıklı yararlı ekonomik iliş-

kilerin gelişmesi, devletler ve halklar için normal bir durumdur ama, halen heyetler şeklinde Batı başkentlerine ayak basan Pekin'in diplomatik ve ekonomik «çıkartma birlikleri»nin faaliyetleri böyle değildir.

Kuşkusuz ticaret başka meseledir. Ama Batıda Çinlileri çeken şey, ne mallar, ne de hazine teknolojidir. Sadece silah, savaş tekniği ve bununla ilgili olan şeyler Çin'in ilgisini çekiyor. İngiliz ve Fransız girişimcilerinin ÇHC'nin askeri donatım siparişlerinden kendileri için yarar sağlamaları olanaklıdır. Londra, Paris ve Bonn'daki politik gözlemciler bu anlaşmaları Batı ekonomisi için ve Pekin'in SSCB konusundaki tutumuyla oynamayı ve bir şeyler ka-

zanmayı amaçlayan Batı politikası için yararlı bir olay olarak yorumlayabilirler.

Batılı girişimcinin, politikacının, askeri uzmanın, ya da gazetecinin yargıları şu şemaya göre oluşuyor: Çin'i silahlandırarak bir taşla iki kuş vuruyoruz, kazanç sağlıyoruz ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'ne karşı «Çin kartı»nı oynuyoruz...

Bize göre böyle bir mantık temelsiz ve kuşku vericidir. Çin'in savaş potansiyelinin artırılması, nesnel olarak Güney Doğu Asya bölgesinde gerginliği artıracak ve bu ülke yöneticilerinin bazılarının başını döndürecek bir çatışma tehlikesi yaratacaktır. Çağımızda her türlü yerel çatışma, dünya çapında bir çatışmaya dönebilecek niteliktedir. Böyle bir durumun oluşması halinde Avrupa ülkelerinin etkilenmeyeceğini düşünmek hatalıdır. Bu nedenle Varşova Paketi katılımcısı devletlerin Moskova forumunun yaptığı çağırının içeriği çok derindir: «Bugün en büyük erdem, silahlanma yarışını körüklemek ve nükleer felâket tehlikesini artırmak değil, insanlığı yeni bir dünya savaşı tehlikesinden kurtarmaktır.»

Pekin'in uluslararası alanda aktifleşmesinden çıkarılan ikinci sonuç, yerel sanayi branşlarının kurulması ve geliştirilmesi için Batıdan ve Japonya'

dan kredi, teknik ve bilimsel yardım alma arzusudur. Bu tamamen açıklanabilir bir arzudur. Ama bize öyle geliyor ki, Batı henüz bir durumu; Pekin'in ve Tokyo'nun, Çin'in dev insan gücü kaynakları ve doğal kaynakları ile Japonya'nın yüksek bilimsel-teknik kazanım düzeyi ve finansman planaklarını birleştirme eğilimlerini yeterince değerlendiremiyor. Şimdilik böyle bir birlik şekli hazırlanıyor ama, seri anlaşmalar yapıldı bile. Bu anlaşmalara göre, Japonya Çin'e modern teknoloji sağlayacak. Japon mallarının dünya pazarlarında maliyet bakımından eski ve yeni dünyanın mallarıyla rekabet kabul etmediği herkesçe biliniyor. Bu ülkelerin karma işletmeleri tam kapasite ile çalışmaya başlayınca Avrupa'ya ve Avrupa'nın geleneksel ihracat ülkelerine gönderilen Çin-Japon mallarının ne kadar düşük fiyatla satılacağı tasavvur edilebilir. Çin'in ucuz iş gücü ve Japonya'nın tek kompleks halinde gelişen ileri teknolojisi, dünya pazarlarında Batı için çok zor bir durum yaratacaktır.

Böylece, Batı'nın Çin'le ticaretten sağlamayı umduğu geçici ticari kazançlar, ciddi krizler doğurabilir.

**Vladimir Katin -
Politik Gözlemci**

DAR GÖRÜŞLÜ OYUN

Çin yöneticileri, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalizm ülkelerine düşmanlıklarını her fırsatta göstermeye çalışıyorlar. Pekin'in büyük devlet tasarılarını gerçekleştirmek için NATO silah depolarına girme izni alma arzusu da bu düşmanlıktan kaynaklanıyor. Ne yazık ki bazı Batılı ülkelerde belirli çevreler Pekin'in bu hilesine inanıyorlar.

Amerikan basını, ABD Başkanı'nın Ulusal Güvenlik Danışmanı Z. Brzezinski'nin bu yılın baharında Pekin'e yaptığı ziyaret sırasında Çinli liderlere, ABD'nin Batı Avrupa ülkelerinin Çin'e belirli silah türleri satmasına razı olduğunu söylediği haberini verdi.

Pekin'e dikey uçuşlu «Harrier» İngiliz savaş uçaklarının satılmasına ilişkin olarak hazırlanan anlaşma hakkındaki haberler de dünya kamuoyunun dikkatini çekiyor. Bazı kimseler, NATO silahlı kuvvetlerinin silahları arasında bulunan bu uçağa «savunma» silahı süsü vermeye çalışıyorlar. Ama bu anlaşma hiç kimseyi aldatamaz. İngiliz gazetesi «Financial Times» bile «Harrier» uçaklarının Çin'e saldırı potansiyeli kazandıracağını kabul ediyor. Halkları yanıltmak için düşünülmüş bir girişim söz konusudur.

Bağlaşıklarını Çin'e silah satmaya teşvik eden Washing-

ton, Pekin'deki şahin yanlılarını yönetiyor. Pentagon'un eski şefi, ABD'nin yeni Enerji Bakanı G. Schlesinger'in Çin'de nasıl görkemli karşılandığı anılardadır. Hua Kua-Feng Amerikalı konuğu selamlarken, onu «eski bir dost» olarak tanımladı. Amerikalı konuk ise, Çin'in büyüklüğünün «ABD için son derece önemli» olduğunu açıkladı.

Buna karşılık Pekin silah pazarı arayışlarında Fransa, Japonya, FAC, İtalya ve diğer ülkelere yeni yeni heyetler gönderiyor. Pekin elçilerinin Fransa'da Zenit roketleri, topçu silahları, roket taşıyıcı gemi ve torpido gemileriyle diğer silahları satın alma olanaklarını araştırdıkları bildiriliyor. Çinli militaristlerin gizli ajanları, İtalyan silah pazarına da yöneliyorlar. «Pekin ve Tokyo'nun ortak tank yapmaya niyetli olduklarına» ilişkin haberler basına sızdı.

Pekin'e güçlü nükleer reaktör satışına ilişkin anlaşma dikkati çekiyor. Associated Press Ajansı'nın verdiği habere göre, Aralık ayında Çin başkentinde Fransa ve Çin arasında böyle bir anlaşma imzalandı. Amerikan şirketi «Wastinghouse» lisansı ile hazırlanan bu tip iki reaktörü Pekin'e satacak olan Fransız firması «Framat» sözü edilen anlaşmayı gerçekleştirecek.

Kuşkusuz, silahların barış-

çı amaçlarla kullanımıyla ilgili bir dizi koşulun ortaya konduğu söylenebilir. Ama hazırlanan reaktörlerin gelecekte Pekin tarafından askeri amaçlarla kullanılmayacağını kim garanti edebilir ki? Batı basınında yer alan haberlere göre, Çin'de güç reaktörlerinde yararlanılan kullanılmış nükleer yakıttan plutonyum çıkaran bir aygıt var ve bu plutonyum nükleer silahın hazırlanmasında kullanılıyor.

Benzeri anlaşmalar nelere yol açacaklardır? Bu, yanıtlaması son derece kolay bir sorudur. Amerikan şirketleriyle diğer önde gelen kapitalist devlet şirketleri arasında Çin pazarları konusunda şiddetli bir çatışma başlayacak ve Pekin bu çatışmadan askeri-ekonomik temelini kuvvetlendirmek için yararlanacak.

Gerginlik yumuşamasından hoşlanmayan, Helsinki anlaşmalarını ve uluslararası durumun iyileştirilmesine yönelik bütün diğer anlaşmaları bir kenara atmaya hazır olan Batılı aşırı gerici emperyalist çevreler, Pekin'le flörtü kışkırtıyorlar. Maocuların yayılmasını ödüllendirme politikasını Batıya zorla kabul ettirmeyi amaçlayan güçler pek fazla değil ama, propaganda olanağı da dahil, pek çok olanağa sahipler.

Batıda «Çin kartı»yla kazanmayı hesaplayanlar, Çin ya-

yılmacılığının sivri ucunu sadece tek yöne; SSCB'ye çevirebileceklerini sanıyorlar. Oysa Çin'in silahlanması, bütün dünyada barış meselesi ve yumuşamanın geleceği için çok tehlikelidir.

Çin yayılmacılığı, birçok halk için büyük tehlike oluşturuyor. Pekin'in Güney Doğu Asya'ya ilişkin ileriye yönelik hegemonya planları çok iyi biliniyor. Ondandan fazla ülke daha şimdiden bugünkü Çin hakimlerinin «kartografik saldırısı»nın (yani Pekin'de yayınlanan haritalarda belirlenen toprak iddialarının) hedefi oldu. Batılı ülkelerin Pekin'e silah satma niyetlerinin Hindistan, Endonezya ve diğer Asya devletlerinde git-tikçe artan haklı bir kaygıya yol açması rastlantısal değildir ve bu kaygının gerekçeleri vardır.

«Yasa temelinde barış»tan yana olan Kongre üyelerinin raporu bir süre önce Washington'da yayınlandı. Raporda, Çin'le yakınlaşma politikası izleyen ABD'nin Çin yönetimine Çin'le komşu Güney Doğu Asya ülkeleri konusunda dikta ve baskı politikası uygulama özgürlüğünü verdiği belirtiliyor.

Son zamanların olayları, Pekin'in petrol bakımından zengin Arap Doğusu ve Basra Körfezi ülkeleri için de «anahtarlar» aradığını ve bağlantısızlık hareketine katılan ülkelere ilişkin manevralarının bu hareketi

hegemonyasına alma ve çekirdeğini Çin'in silah gücünü artırma olgusunun oluşturduğu «modernleştirme» planlarını gerçekleştirmek için gelişmekte olan ülkelerin zengin kaynaklarına sokulma arzusuyla dikte edildiğini kanıtlıyor.

Maocuların yayılcılığını ödüllendirme politikası, Amerikan halkının çoğunluğu tarafından onaylanmıyor. Washington'daki «Pctomack Associates» örgütü tarafından yapılan kamuoyu yoklamasının sonuçları, bunun en açık kanıtlarıdır. Yoklamaya katılanların %70'i Pekin'e Amerikan silahı satışına karşı çıktı. Buna karşılık Amerikalıların %75'inin SSCB ile SALT-2 anlaşmasının imzalanmasından yana olmaları karakteristiktir.

Pekin'in yayılcılığına göz yumma politikasının Avrupa i-

çin vereceği sonuçlar da ortadadır. İngiliz dergisi «New Statesman», Batıda Çin'le yapılan silah alışverişlerinin dünyadaki gerginliği artırabileceğini vurguluyor.

Bugünkü Pekin yöneticilerinin politikası, barış ve sosyalizm meselesi için de büyük tehlikeler doğurabilecek niteliktedir. Ama DAC'de yayınlanan haftalık «Horizont»un da belirttiği gibi, «Pekinli yöneticilerin dünya hegemonyası kurma arzusu gerçekleşemez. Halklar, sömürü ve ezgi zincirini Maocuların kölesi olmak için kırmadılar ve kırmıyorlar. Devrimci dünya süreci, insanlığı son sömürü kalesinden çıkararak sosyalizme ve komünizme götürecektir. Orada Pekin'in hegemonyacılığına yer yoktur!»

Vitaliy Korionov
(PRAVDA) - 25.12.78

«MAOİZM - ÇİN'İN TRAJEDİSİ»

Sovyet televizyonunda gösterilen «Maoizm - Çin'in Trajedisi» adlı yeni belgesel televizyon filmi, Çin halkı için bela olan gerici bir öğretiyi ve politik sistemin —Maoizmin— gerçek yüzünü ortaya koyan bir yapıttır.

Mao Tsze-Tung'un ölümünden bu yana iki buçuk yıldan fazla bir zaman geçti ama, Çin trajedisi devam ediyor. İç savaş-

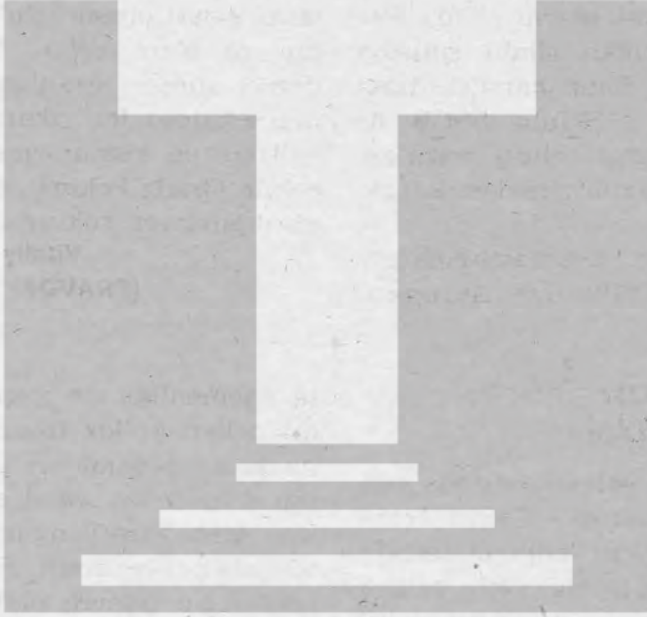
ta egemenliği ele geçiren Mao takipçileri halka, insanların daha kolay yaşamaları için durumu düzeltmeyi vaad ettiler. Ama Mao Tsze-Tung'un yolunu izleyerek Maoizmin ağır mirasından kurtulmak olanaksızdır. Çin'in bugünkü Maoçu liderlerinin ulusçu, büyük devletçi dış politika doğrultusunun tehlikeli özünü ortaya koyan sahneler kuşku yaratıyor. Bu doğrultu tamamiyle Maizmin militarist, serüvenci dogmaları üzerine

kurulmuş ve dünya hegemonyası kurma arzusuyla, Çin'in komşularına yapılan provakasyonları haklı çıkaran kanıtlarla işlenmiştir.

Televizyon filmi «Maoizm - Çin'in Trajedisi» filmi, tarihinin

en güç dönemini yaşayan Çin halkına karşı derin bir acıma duygusu yarattı ve herkesi «Çin'in trajedisinin insanlığın trajedisi olmasına izin verilmemesi» için uyardı.

(APN)

TÜSTAV

Ölümünün 55. Yılında Lenin'i Anıyoruz

Değer biçtiğimiz insanları ölüm ve doğum yıldönümlerinde anıyoruz. Lenin'i de böyle anıyoruz. Ölümünün 55. yılını doldurduğumuz için. Yoksa Lenin, pek az insan gibi, her gün binlerce, milyonlarca insan tarafından sürekli akıldadır ve anılmaktadır.

Lenin'i bütün insanlık seviyor çünkü o sadece kendi ülkesinin ve halkının değil, dünya devrimci hareketinin de değişmez önderidir. Bu hareketin kapsamı çok geniştir ve işçilerin daha iyi bir yaşam için verdikleri demokratik ve ekonomik haklar mücadelesinden, silahsızlanma ve barış mücadelesine kadar, içinde milyarlarca insanı bulandıran geniş bir tabana dayanmaktadır. Sosyalizmin işlevi geliştikçe Lenin'e duyulan sevgi de o ölçüde büyüyor.

Lenin, bilimsel tarih ölçülerine göre nasıl değerlendirilmelidir sorusu çok soruldu ve cevaplandırıldı. Lenin'i anmak bakımından biz bu konuda kısa bir anımsatma yapabiliriz.

Lenin, 19. yy.'la, 20. yy.'ın kesiştiği noktada, tarihin kavranışından, onun bir başka biçimde ve başka güçlerle yeniden yazılmasına geçiş demektir. Marksizm, ampirik felsefenin karşısında kendine sağlam bir konum seçerken hiç bir zaman deneyden kopmamıştır ve her zaman, kendisinin de böyle bir sınavdan geçeceğini bilmiştir. İşte Lenin, Marksizmin büyük sınav noktasında deneydir.

Toplumsal yaşamın bilimsel analizi noktalanmaz. Marksizm bundan dikkatle kaçınır. Çünkü, o noktada dogmatizmin durağan tabiatı başlar. Halbuki, doğanın ve toplumun diyalektiği, durağanla akışkanın içiçe geçtiği bir alandır. Orada hareketsizliğin de yeri vardır ama bu, mutlak değişimin bir tezahürü olarak kendisini gösterir. İşte Lenin, ayakları 20. yy.'ın hareket noktasına basan Marksizmin, yenileşen adidir.

20. yy. yeni güçleri, yepyeni işlevleri ile birlikte tarih sahnesine çıkarırken, Marksizm de yeni görevler üstleniyordu. İnsan bilgisinin tarihe yeni türden bakışı, yeni olana bakışıyla noktalancağı. Lenin'in ön-

derliğini yaptığı devrim bunun ilk sınavı olarak yeni bir çağı başlattı. Bu çağda Marksizm, Leninizm öğretisiyle taçlandı. Sürekli ilerledi ve buna devam ediyor. Çünkü, sadece toplumlar ve evrenin kendisi değil, onların doğasına hükmeden bilim de gelişiyor. Kendi nesnesine bağlı olarak.

Halkların ve insanlığın düşmanları Lenin'in de düşmanıdırlar ama en azılı düşmanları bile onu doğrudan karşılarına almaktan kaçınırlar. Çünkü Lenin'i karşıya almak, hayatın gerçekliğini karşıya almak gibi «donkişotluk» olur. Bu nedenle onu inkâr yerine, daraltmayı, bir bilim adamı, bir bilgin olarak göstermeyi denerler. Ya da tersini yaparlar ve onların dilinde Lenin, usta bir siyasetçi olur.

Bazan da Lenin'i büyük bir felsefeci olarak görmek işlerine gelir ve bütün bunların birliği olarak Lenin'i düşünmenin - kendilerinin sonu olacağını bildiklerinden - korkusunu yaşarlar.

Kimi «çocuklar» da Lenin'i «çok» severler ama onu bir türlü anıyamazlar. Bunlar «solcu»durlar. Ya dürbünün tersiyle bakarlar Leninizme ve bu yüzden göremezler, ya da dar bakış açılarına sığan kadarını Leninizm sanıp kendilerini aldatırlar. Göğüs boşluğuna, on yılların sabrını yerleştiremeyenler için Lenin'i öğrenmek ve kavramak gerçekten zordur.

Lenin düşmanlarının veya Lenin'in «küçük dostları»nın, ayakları yerde değildir. Birincisi, bunların ayaklarının altından tarihin toprağı kaymıştır, ikincisi Leninizm, düşmanları ve sahte dostları için, belki de sosyal bilimlerin içinde, saldırıya hedef olamayacak kadar, bıçak sırtına dönüşmüş, biricik bilimdir.

Barış, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadele edenler yeryüzünü sarmış bulunuyor. Bu, Lenin sevgisinin yeryüzünü sarmış bulunduğu bir başka ifadesidir.

İnsanlık Lenin'i hergün anıyor. Ölümünün 55. yılında ise bir kere daha anıyor.

TÜSTAV

Mustafa Suphi Geleneğimizdir

Mustafa Suphi adı, Türkiye'de bir gelenektir. Türkiye işçi sınıfı, bugün onun başlattığı mücadelenin günümüzdeki gücünü somutlamaya çalışıyor. Bugün dünden çok farklı koşullarda yaşıyor ama Mustafa Suphi adıyla bağlanıyor tarihe.

Türkiye Komünist hareketinin önderi, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve ilk genel sekreteri Mustafa Suphi'nin ölümünü anmak demek, sınıf mücadelesinin değişmeyen yasalarını hatırlamak, proletaryanın öfkesini bir kez daha bilemek anlamına gelir. Çünkü Türkiye işçi sınıfı, ilk müfrezesinin onurlu önderini ve yiğit bir savaşçısını yitirmenin acısını, kemalist kültürün kara bulutları altında yıllardır küllendirmek zorunda kaldığı için daha çok öfkeli.

Mustafa Suphi'nin adı etrafında örülen korku çemberinin sahipleri bugün kendi korkularını gizlemeyi başaramıyorlar. Çünkü onlar ne kadar çalışsalar da, onun etrafında örülmüş olan ilk sevgi çemberini yarıp dağıtmayı başaramamışlardır. Şimdi büyüyen ve güçlenen, bu sevgidir ve bu inançtır.

Somutlanan da onun mücadelesidir. Tarih Türkiye'de geç bile olsa, bugün Mustafa Suphi geleneğinin örgütsel güçlenişine ve bir kere daha bu planda birliğe doğru yol almasına tanık oluyor. Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşu, Türkiye komünist hareketinin ilk örgütsel birliği anlamına gelir. Bu birliğin, uzun mücadele yıllarından sonra ve yeniden kendini yakıcı biçimde dayatması, bu geleneğin günümüzdeki mirasçıları olan işçi sınıfı sosyalistlerine büyük görev ve sorumluluklar yüklemektedir.

Mustafa Suphi deneyi, sosyalistlere, işçi sınıfının bağımsız siyasi örgütlenmesinin önemini en çarpıcı biçimde gösteren ender tarihi olaylardan biridir. Neresinden bakılırsa bakılsın, herkese bir şeyler öğretmektedir ve öğretmelidir. İşçi sınıfının örgütsel bağımsızlığından ve kendi siyasetine olan bağlılığından verilecek tavizler, hangi ölçü içinde olursa olsun, işçi sınıfı siyaseti adına burjuvaziye kuyrukçuluk, Mustafa

Suphi ve işçi sınıfı tarihine ihanettir. Çünkü Mustafa Suphi olayı, burjuvazinin «hainliğidir» Bilgilerimizi tazelediğimizde bunu görebiliyoruz. Mustafa Suphi ve arkadaşlarının (Onbeşler) katline uzanan olaylar zinciri şöyledir:

«III. Enternasyonal'in ikinci kongresinde ve Doğu Halkları Kurul-tayında, Ekim Devrimi'nin dünyaya yeni bir düzen vermeyi amaçlayan ilkeleri açıklanmış bulunuyordu. Bu ilkelerden biri de, kurtuluşu için savaşılan halklara, savaşın sınıfsal önderliğine bakılmaksızın yardım edilmesini öngörüyordu. Tarihin aynı kesitinde Anadolu'da, milli burjuvazi-nin önderliğinde, emperyalizme karşı verilen bir «ulusal savaş» yaşa-nıyordu. Ve dünya devriminin önderi Komüntern tüm ulusal kurtuluş savaşlarına olduğu gibi Türkiye'deki kurtuluş mücadelesine destek ve yardım sağlamayı gündemine almıştı. Ancak yardım bir tek koşulla sı-nırlandırılıyordu. Bu da, III. Enternasyonal'in 2. Kongresinin bir kararın-dan kaynaklanıyordu. **İşçi sınıfı partisine konan yasağın ve bu siyasi hareket üzerindeki baskının kaldırılması.**

Ve komüntern, enternasyonalizmin o günkü işleyiş koşullarına da-yanarak Türkiye Seksiyonunu tayin ediyor ve bunun da başına Mustafa Suphi'yi getiriyordu. Artık Mustafa Kemal önderliğindeki kurtuluş hare-ketinin Ekim Devrimi'nin ve Sovyet halkının desteğinden yararlanma-sının şartları belli olmuştu. Mustafa Suphi'nin önderliğindeki Türkiye Komünist Partisinin Ankara hükümeti tarafından resmen kabul edilmesi.

Burjuvazi her zaman dönektir. Burjuvazi her zaman haindir. O, en ulusal kurtuluşçu kesildiği zamanlarda bile komünistlere karşı «ulusal hain»dir. Ve Anadolu milli burjuvazisinin bu hain karakteri Onbeşlerin kaderi olmuştur.

Kemalist burjuvazi Sovyet desteğinden yararlanmayı istemektedir ama yardımın önkoşulları olan, komünist hareketi tanımaktan korkmak-tadır. Bu nedenle kendisi Ankara'da bir sahte komünist partisi kurmayı dener ve bununla Komüntern'i kandıracağını umar. Ancak Komüntern böyle bir partiyi kabul etmez ve Türkiye işçi sınıfının öncü örgütü olarak kendi eliyle kurduğu Türkiye Seksiyonu'nun kabulünde diretir. Ve kema-list burjuvazi, bir yandan kendi hain tuzağını hazırlarken öte yandan Mustafa Suphi ve arkadaşlarını görüşmek ve birlikte mücadelenin şart-larını tespit (!) etmek üzere Anadolu'ya çağırır. Mustafa Suphi ve 15 arkadaşı, Türkiye'ye gelirken aynı günlerde milli burjuvazinin tuzağı tez-gahlanmaktadır.

Mustafa Kemal Sovyet heyeti için şöyle yazmaktadır:

«...gelenleri yoldaşlarımız sayıyoruz. Gelenler bizim dostlarımız ve yoldaşlarımızdır. Aynı yolun yolcularıyız ve aynı amacı taşıyoruz.»

Kemalist burjuvazi biraz fazla ileri gidiyor ve bolşeviklere şirin görünmek için keskin devrimci (!) geçiniyordu. Gerçi kimliğini saklaması mümkün değildi ama Sovyet düşüncesi Anadolu'daki toplumsal süreci etkilemek ve emperyalizme bir adım daha geri attırmak için gerekli gördüğü yardımları, kemalist burjuvazinin, bu, kaypaklığı sıyrıtan şirinliklerine aldandığı için değil, kendi ilkelerinin gereği olarak yapıyordu.

Aynı adam şunları da yazıyordu bir Amerikalı generale: «Bolşeviklere gelince, bizim memleketimizde hiç bir şekilde yeri olamaz.»

İşte, milli burjuvazinin işçi sınıfı hareketi için düşündükleri o günlerde bunlardı. Üstelik o günler, burjuvazinin ilerici bir misyonla tarih sahnesine çıktığı ve hareketini güvence altına alabilmek için Sovyet Devrimine şirin gözükme zorunda olduğu günlerdi. Bu gün o burjuvazinin böyle bir kaygusu yoktur ve sınıf düşmanlarımızın gerçek yüzlerini tanımamız bakımından tarihimiz küçümsenmeyecek deneyimlerle doludur.

Evet, Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı, Ankara hükümetinin davetlisi olarak Türkiye'ye çağrıldılar. Kazım Karabekir tarafından hudutta birer kahraman gibi karşılandılar. Burjuva konukseverliğinin en yücesine mazhar oldular!

Ama burjuvazinin kombinezonu hazırды. Anadolu baştan başa ve bir ağ gibi egemen güçlerin denetimindeydi. Bu denetimin giremediği yerlerde egemenlik mücadelesi sürüyor, yurtseverler katlediliyordu. Lakin Mustafa Suphi ve arkadaşlarının ayak bastığı Anadolu toprağı milli burjuvazi açısından kurtarılmış (!) topraklardı.

Kalabalık kabile Erzurum'a ve oradan da Trabzon'a uzanan bir yolu, dökülerek izlediler. Bu yol burjuvazinin çizdiği ve yoldaşlarımızın zorunlu olarak izledikleri bir yoldu. Kimi yorgunluktan, kimi hastalıktan ve kimi de yüce görevleri (!) bittiği için dökülenlerden kalan 15 yiğit adam Trabzon'a vardılar Burjuvazi bu yolculuğun üzerine karanlık bir perde çekmiştir ama bugün oldukça aralanmış bulunmaktadır bu karanlık perde. Yolda örgütlenmiş gerici kışkırtmaların yoldaşlara saldırdığı söylenir ve adına «halkın tepkisi» denir. Ama bilehler bilir bu saldırıların nereden kaynaklandığını.

Trabzon'da Ankara hükümetine bağlı bir müdafa-ı Hukuk Cemiyeti örgütlenmiştir. Ve bu Cemiyet de Mustafa Suphi ve arkadaşlarına karşı girişilen saldırıları ve o tarihi katliamı örgütlemiştir. Burjuva tarihçileri, olayların bu noktasında Trabzon'la Ankara'nın bağlarını koparmaya aşırı bir dikkat gösterirler ama gerçek canileri saklamaya yönelik bu tahrifatların bugün ipliğı pazara çıkmış bulunmaktadır.

Ölümlerinin 58. yılında onları saygıyla anıyoruz!

Dünya Halkları Bumedyen'in Anısını Saygıyla Yaşatacak

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Haori Bumedyen'in ölümü, dünyamızda barış, bağımsızlık ve ilerleme güçlerinin bir kaybıdır.

CDHC Başkanı Bumedyen sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe karşı kararlı tutumuyla dünya devrimci sürecinde, genç ulusal devletler arasında saygın bir yer tutmuş ve ülkesi Cezayir'in Afrika'daki ulusal kurtuluş savaşlarına önemli katkılar getirmesine büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Fransız sömürgeciliğine karşı kahramanca mücadele vererek bağımsızlığını elde eden Cezayir, sadece anti-emperyalist ilerici rejimler gözünde, ve ulusal kurtuluş sürecindeki halklar nezdinde saygın bir yer tutmakla kalmamış, aynı zamanda dünya sosyalist sistemiyle yakın bir dostluk ve işbirliği politikası gütmüştür.

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin bu tavrı, hem Cezayir halkının ilerlemesini sağlamış ve aynı zamanda bölge halklarının anti-emperyalist konumuna yardımcı olmuştur, hem de Cezayir'i dünya barış güçlerinin sağlam kalelerinden birisi durumuna getirmiştir.

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, kapitalist - olmayan yoldan gelişen ülkelerden birisi olarak ülkesinde sömürgecilik kalıntılarını ve feodaliteyi tasfiye etmiş, kapitalizmin gelişmesine olanak vermeyerek kamu sektörünü güçlendirmiştir.

Şayet Cezayir devleti, gerek kendi halkı gözünde, gerekse dünya halkları önünde böylesine önemli bir konuma ulaşmışsa, bunda kuşkusuz ki Başkan Bumedyen'in önemli bir payı bulunmaktadır.

İlke Dergisi, CDHC'nin değerli yöneticisi Bumedyen'in ölümünden duyduğu üzüntüyü belirtirken, yakında yapılacak Cezayir halkının ve

devletinin devrimi sürdürmek konusundaki azmine olan inancını bir kez daha belirtir.

TSİP'İN MESAJLARI

Başkan Bumedyen'in ölümü üzerine Türkiye Sosyalist İşçi Partisi yöneticileri, Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne ve Cezayir'in Ankara Büyükelçiliğine başsağlığı ve dayanışma mesajları göndermişlerdir. Mesajların çevirisi şöyledir:

Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi
Merkez Komitesine

Cezayir Halkı'nın seçkin evladı Başkan Bumedyen'in ölümünden duyduğumuz derin üzüntüyü belirtir, tüm Cezayirlielerin acısını içtenlikle paylaşan Partimiz'in dayanışma duygularını ve kardeşçe selamlarını iletirim.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
Genel Yönetim Kurulu adına
Ahmet Kaçmaz
Genel Başkan

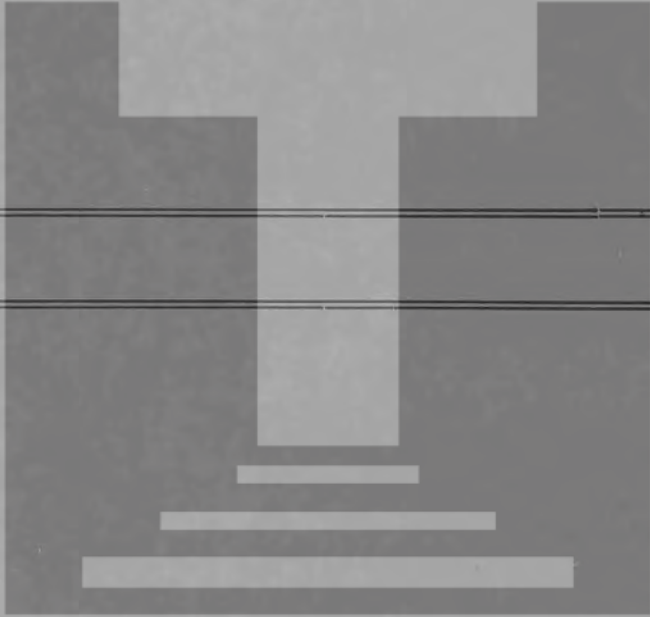
Cezayir Büyükelçiliği
Kavaklıdere Ankara

Cezayir Devlet Başkanı Ekselans Bumedyen'in ölümünden duyduğumuz derin üzüntüyü belirtir, seçkin evladını yitiren Cezayir halkının acısını paylaşıyoruz. Partimiz dost ve kardeş Cezayir halkına ve Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne, Türkiye halkının başsağlığı dileklerini ve dayanışma duygularını sunar.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
Genel Sekreteri
Yalçın Yusifoğlu

TÜSTAV

ilke 25 Lira
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV